

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:	
Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre — — — 3.—	Negyedévre — — — 3.60
Félévre — — — — 6.—	Félévre — — — — 7.—
Egész évre — — — 12.—	Egész évre — — — 14.—
Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.	

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
Apró hirdetések ára: egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Darányi és a telepítés.

Budapest, július 10.

A pusztuló magyar kis- és középbirtokos osztály megmentésére az újabb alkotmányosság helyreállítása óta senki sem tett annyit, mint Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter. Tombolhatnak a politikai harcok, az obstrukció verheti viharait, ő kitart nemes eszménye mellett, mely Magyarország gazdasági felvirágoztatását, a magyar faj megerősítését, a magyar nemzeti állam megeremtését és örökrelvő megszilárdítását foglalja magában. Mikor miniszter lett sértő gunynyal támadták még kormánypartí oldalról is, minisztersége folyamán, mert szocialis törvényalkotásaival a kisembereket emeli ki az elpusztulás örvényéből s ezzel nem engedi hozzájuk férni a nemzetközi, hazát nem ismerő szocialdemokrata izgatókat, ezek lövöldözik ellene a rágalmazás nyilait. Mindez azonban nem akasztja meg őt hazafias, de zajtalan munkálkodásában, melylyel nemzetének igyekezik a legtisztelietreméltóbb önzetlenséggel jobb jövőt teremteni. A magyar gazdatársadalom, a kis gazda, a nagy gazda, a mezőgazdasági munkás, ma már úgy nevezi őt, hogy a mi miniszterünk. Mi teljes igazsággal a nemzeti érdekek miniszterének nevezhetjük ezt a férfit, akinek legújabb alkotása, a telepítési törvényjavaslat, melynek minden sorából kivilágít az a nagy nemzeti cél, mely megvalósítható az összes társadalmi rétegek sérelme nélkül.

Az igazi magyar fajnak, a földmivelő osztálynak ismerjük azt a tulajdonságát, hogy ezt az ősi földet szereti. Nincs olyan szegény magyar paraszt, mely ebből a földből magáénak ne óhajtana egy-egy darabot, amelyen sátozt verhet, amelynek jövedelméből családját eltarthatja. Ezt a különben nagyon helyes törekvést akarja most Darányi Ignác miniszter fokozatosan kielégíteni, még pedig az érdekiegyenlítés legteljesebb tekintetbevételével. Ezzel azután véget vet a nemzetközi szocializmus ama kenyérkereseti foglalkozásának is, mely arra izgatja a legszegényebb néposztályt, hogy erőszakkal rabolja el az urak földjét, amely izgatásnak különben már annyi vérhullás lett a következménye. Darányi telepítési javaslata, melyet az országgyűlés elé terjeszt, lehetővé teszi a nagy és kötött, vagyis hitbizományi birtok fölprózását s ezeknek kicserélését a hegyi és erdei birtokkal. Ekként akarja megoldani békésen a nagy társadalmi, szocialis kérdést, mely ma kétségtelenül forrongásba tartja az ország népességének bizonyos rétegeit. A kormány félhivatalos lapjában így magyarázzák meg Darányi Ignác telepítési törvényjavaslatának nemes, hazafias intencióit.

A telepítési és birtokföldarabolási törvényjavaslat előadói tervezete 125. §-ban intézi el azt a jogviszonyt, mely a magántelepítő, illetőleg

parcellázó földtulajdonos, valamint az államkincstár és a vállalkozó között elképzelhető.

A tervezet szerint négyféle módon lehet telepíteni és pedig: 1. *telepes község*, 2. *telepes falu*, 3. *tanyatelep* és 4. *gazdasági munkástelep* létesítése útján.

Telepes község az a telep, mely új, önálló község alakítása céljából létesült s amelyben a telephelyek a külső birtokokban összefüggő vagy azzal össze nem függő belsőségekből alakítottak meg.

Telepes falu az a telep, mely nem új község alakítása céljából létesült, amelyben a belsőségek a külső birtokokkal nem függenek össze.

Tanyatelep az, mely szintén nem új község létesítése céljából alapított, s a melyen a belsőségek a külső taggal összefüggenek.

Gazdasági munkástelep végül az a telep, amely nem új község alakítása céljából létesített, s amelyben a külső birtokokkal összefüggő vagy össze nem függő belsőségekkel alkotott telephelyek egyike sem nagyobb öt kataszteri holdnál.

A telepes község létesítésénél a telepítő ingyen köteles átengedni a templom s egyéb középületek, továbbá a jegyző, pap, tanító, kisdé-
ő lakóházához szükséges beltelkeket, az utak és terek stb. részére szükséges földterületeket. Ezen területek értéke a telepítési alaphól téríthető meg indokolt esetben.

A telep-birtok nagyságát akkora területben állapítja meg a javaslat, amelyen a telepes kötelezettségeinek teljesítése mellett megélhet. Vagyis nem köti meg az akció működését, hanem a viszonyokhoz alkalmazkodik. Ellenben 80-600 hold nagyságu középbirtokok mellett öt holdig terjedő kis birtokokat is tervez ugyanegy telepen.

Ez képezi az egész javaslatnak egyik erős csucsivét, mert azt jelenti, hogy a telep nem áll csupa egyforma nagyságu birtokok és így birtokosokból, kik ugyanazon kisdé tehetséggel a mezőgazdaság előbbrevitelének ügyét sohasem szolgálhatnák. Hanem szükségszerűen számban középbirtokost is telepít oda, kiknek példaadó hivatása joggal elvárható. Segíteni óhajt a törvényjavaslat ezen intézkedésével a megingott egyensúlyon is, mely a birtok-kategóriák között immár sajnosan mutatkozik. Egy középbirtokos jelenlétének fontossága valóban nem hangsúlyozható eléggé, ha azon tapasztalati tényeket ismerjük, melyek egy tanult és tevékeny középbirtokos működése nyomán egy-egy helységben be szoktak következni.

Valóban méltó akció, melynek 80 millió korona képezendő alapját. Hordereje nemcsak nemzeti és társadalmi, hanem közgazdasági téren is kiszámíthatatlannak tűnik előttünk föl. És ha a telepítési rész áldozatot kíván is, hőven megtérül az erkölcsileg, de idővel anyagilag is.

Megemlítjük a telepes első tizévi adómentességét is, mint olyan körülményt, mely hivatva van a kezdet nehézségeivel küzdőt talpraállítani.

Ime, ennyiben ismertetvén az új telepítési törvényjavaslatot, felemlerül agyunkban az a kérdés, hogy mi lett volna Magyarországból, ha hatvanhét óta olyan földmivelésügyi minisztereink lettek volna, mint ma Darányi Ignác. Egy gazdaságilag erős nemzet, olyan erős nemzet, melynek jóléte fundamentumán azután kiépíthettük volna igazi politikai magyar függetlenségünket.

Budapest, július 10.

A képviselőház legközelebb holnap délelőtt 10 órakor tart ülést, melyen folytatják a miniszterelnök programbeszédje feletti vitát s az ülés végén az interpellációkat terjesztik elő. Szólasra fel vannak iratkozva: *Sebest Dénes*, *Ugron Gábor*, *Gabányi Miklós*, *Papp Elek*, *Várady Károly*.

A szerb egyházi kongresszus. Eszékről táviratozzák: A szerb egyházi kongresszus kebelében nézeteltérés keletkezett. Az egyházgyűlés egy határozata értelmében a püspöki megyei gyűlést július 16-ára kellett volna egybehívni, amely célra a radikális elnökség a patriárchától az eparkialis tagok névsorának kiadását követelte. *Brankovics* patriarcha megtagadta a névsor kiadását, minek következtében az említett gyűlés nem ülhet össze. Az állandó kongresszusi bizottságnak kell majd ez ügygel foglalkoznia.

A verbászi választás. Ujverbászról táviratozzák a «Bud. Tud.»-nak: A dr. Hadzsy János országgyűlési képviselő elhunytával megüresedett ujverbászi kerületben mára volt kitűzve a képviselőválasztás. Három jelölt volt: báró *Vojnics István* szabadelvű párti, *Terék* függetlenségi párti és *Grossmann Miksa* szocialista programmal. Tíz órakor a szavazatok számaránya ez volt: báró *Vojnics 140*, *Terék 36*, *Grossmann 24*. A szavazás nyugodtan folyik. — *Verbász* az eddigi szavazás eredménye 11 óra 40 perckor következőképpen állt: Báró *Vojnics* szabadelvű párti 228, *Terék* függetlenségi 23, *Grossmann* szocialista 38. Délután két óráig báró *Vojnics István* 627, *Terék* függetlenségi 79, *Grossmann* szocialista 46 szavazatot kapott. Báró *Vojnics* megválasztása kétségtelen. — *Ujverbászról* táviratozzák délután 3 óra 40 perckor: Választás folyik; báró *Vojnicsra* 948-an, *Terékre* 253-an, *Grossmannra* 46-an szavaztak.

Politikai helyzet.

Budapest, július 10.

A képviselőházban ma megtörtént *Hock* János előre hirdetett felszólalása, melyben megindokolta a szabadelvűpártból való kilépését. A beszéd maga a szónoklatnak szépen kidolgozott és hasonlatokkal megfűszerezett remeke volt, melyet a függetlenségi párt harcias része szinte tomboló helyeslésekkel kísért. Ami e beszédnek politikai részét illeti, arra nézve különben *Hódossy Imre* adta meg a választ. Méltán illette *Hock* Jánost szemrehányással, hogy az oly kicsinyléssel beszélt a nemzeti pártnak a szabadelvű pártba való belépéséről. Hiszen ez egyenesen a nemzet érdekében történt. És ez az egyesülés nem termette-e meg gyümölcseit? Ott van a közéleti tisztulást előmozdító inkompatibilitási törvény s ott van a választások tisztaságát biztosító kuriai bírások. *Hódossy Imre* beszéde nagy hatást tett a szabadelvű párt s ellensúlyozta azt a harci tüzet, melyet a ma ellenzékivé lett *Hock* János erősen élesztetett.

Ennyit előrebozsajtva e helyütt, a helyzetre

vonatkozó újabb értesüléseinket a következőkben összegezzük:

Az obstrukció.

A függetlenségi párt harcászati részére nem valami kedvező idők járnak. Látják, hogy a közvélemény nincs már velük. A harc folytatására vállalkozott képviselők még egy végső kísérletre vállalkoztak, melynek sikerében azonban maguk sem bíznak. *Barabás* Béla elnöke alatt új pártot akarnak alakítani s e célból *Bedőházy* János, *Lengyel* Zoltán, *Leszkay* Gyula, *Nessi* Pál és *Rátkay* László aláírásával felhívást küldtek szét a függetlenségi párt 60 tagjának.

A párt békésebb elemei tegnap is igyekeztek a harcászati rész álláspontjuk helytelenségéről meggyőzni és ugylátszik, e törekvésük siker is fogja koronázni, mert már igen sokan jelentették ki, hogy elismerve tévedésüket, a párt egyhangú határozatában megnyugszanak és a további harcban résztvenni nem kívánnak.

A külföld és a magyar politikai helyzet.

A magyarországi nagy politikai válságot élénk figyelemmel kíséri a külföldi sajtó. Az orosz lapok — természetesen a maguk véleménye szerint — így írnak a mi kavarodott állapotainkról:

Orosz szempontból, tekintettel a horvátokkal megindult bizalmas kacérkodásokra, nem szimpátiikus az új miniszterelnök és valóságos záporosóképpen hullott rája, a magyar politikai küzdőtérre való megjelenése első órájában már, a számnélküli — és névtelen — vádaskodás raja; bő kivonatban felelevenítették a Potocsnyák-féle füzet összes szennyesét; a *Novoje Vremja*, melynek gyűlölete határtalan a gróf iránt, hosszú cikkben emlékezett meg egész eddigi szerepléséről, kiemelve olyan pontokat, melyek már valósággal a lomtárból kerültek a *Horvát* álnév alá bujt szerző tollára. A politikai helyzetet, az új alakulásokat — hála a bécsi lapokból vett értesüléseknek — igen nagyított méreteiben látják, annyira, hogy a külpolitikai kérdésekben annyira megbízható és logikus, de magyarbarátságában a legelfogultabb lap, a *Novoje Vremja*, egyenesen a Habsburgok kettős monarchiájának széthullását látja az eseményekben és Bismarck ideáinak megvalósulását. Ugy itéli meg ugyanis a Kossuth Ferenc sikert, hogy a Bismarck vallotta elvhez közeledett a kettős monarchia; a politikai súlypont áthelyeződött Bécsből Budapestre s ezzel a bismarcki ötlet második pontja szinte magától nyomul előtérbe: az ausztriai németiség függetleníteni igyekszik majd magát a felülkerekedő magyar uralomtól és az egyesült német tartományokhoz közeledik. A német elemment ezzel jelentőségben nyer; a magyar elem pedig tulsúlyra és hatalomra jutván, szolgálja a német ideát azzal, hogy mint Nagy-Magyarország, szlávellenes államképpen áll meg német és szláv között, egyetlen és lehető erősségeként a habsburgi politikának.

Kossuth Ferenc üdvözlése.

A hódmezővásárhelyi függetlenségi és 48-as párt százas intéző bizottsága gyűlést tartott, melyből kifolyólag a következő táviratot intéztek Kossuth Ferencnek:

A hódmezővásárhelyi függetlenségi és 48-as párt százas bizottságának mai napon tartott értekezlete *Endrey* Gyula országgyűlési képviselőjének politikai magatartását helyesli és iránta teljes bizalommal van; egyben Nagyságodat a méltatlanul ért támadásokkal szemben szeretetéről biztosítja s a mai súlyos politikai helyzet közepette szívélyesen üdvözlés kéri, hogy a függetlenségi és 48-as párt egysége érdekében, — a mely mindenben nemzeti érdek, — lelke egész erejével közreműködni méltóztassék.

Steiner Ferenc,
jegyző.

Kovács József,
pártelnök.

Kossuth Ferenc Kovács József hódmezővásárhelyi pártelnöknek a következő levéllel válaszolt:

Budapest, 1903. július 7-én.

Mélyen tisztelt Pártelnök ur!

A hódmezővásárhelyi függetlenségi polgárság bizalmának és szeretetének nyilvánulásáért fogadják hálám és mély köszönetem kifejezését. Tántorithatlan elvhatóságukért nagyrabecsülésemet nyilvánítom önöknek! Bár az irigy rágalom ellenem támadt — nemcsak polgártársaink, de ellenfelünk: Bécs és az egész külföld kénytelen volt elismerni győzelmünket! E sikerünk megmutatta, hogy a jövőben is lesz erőnk nemzetünk érdekeit megvédelmezni s bizva követhet bennünket minden polgára e hazának, gaz-

dasági önállóságunk és teljes függetlenségünkért vívandó küzdelmünkben.
Isten áldja és tartsa meg az önök lelkesedését és hűségét!

Hazafias üdvözléssel:
Kossuth Ferenc.

Az új obstrukció.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, július 10.

A képviselőháznak ma rendkívül érdekes ülése volt. *Hock* János a szabadelvű párt kiváló tehetségű pap képviselője, a mai ülésen kétórás és nagy figyelem és érdeklődés között tartott beszédben jelentette ki, hogy nem hajlandó gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnököt támogatni, melynél fogva levonja a maga részéről a konzekvenciát s kilép a szabadelvű pártból.

Az ellenzék a beszéd befejezése után *Hock* Jánost percekig tapsolta s csoportokban vették körül s üdvözölték művészi és kitűnően előadott beszédeért.

A lelkesülés lecsillapulása után *Hodossy* Imre válaszolt *Hock* Jánosnak azon kijelentéseire, amelyek a volt nemzeti pártot s a mostani szabadelvű párt egységét érintették.

A mai napirendhez még *Bedőházy* János szólt fel, aki a miniszterelnök ellen tovább folytatja a harcot.

Az ülés végén egy kis személyes ügyet intéztek el s ezzel az ülés véget ért.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: *Tallian* Béla alelnök.
Jegyzők: gróf *Teleki* Sándor, *Dedovics* György, *Trubinyi* János.

Elnök az ülést megnyitja, hitelesített a tegnapi ülés jegyzőkönyvét, előterjeszti az irományokat.

Következik a napirend:

A miniszterelnök programja.

Bedőházy János: Mielőtt a miniszterelnök programnyilatkozatának híralatába becsatlakoznék, szükségesnek látja az úgynevezett «adott szó» ügyére kitérni.

A miniszterelnök és Kossuth Ferenc nyilatkozataiból kitérni, hogy a hán és a párt bizalmi férfiai között folytatott megbeszélések alkalmával, de még a párt határozata létrejöttekor sem volt abszolúte a magánéletben értelmezett adott szóról szó. (Helyeslés a baloldalon.) A férfias szót a magánéletből a politikába áttulteni nem szabad, mert a magánélet más szokásait sem szabad a politikába áttulteni. Mert ha igen, akkor miért ült a miniszterelnök abba a bársonyszékbe, amely mellett egy olyan másik piros szék áll, amelyikben ül az a férfi, mint miniszter, aki az új miniszterelnököt néhány évvel ezelőtt a szabadelvű párttal együtt kitessékelte az országból.

Holló Lajos: Az ajtón dobják ki és az ablakon visszajön. (Zajos derűtség.)

Bedőházy János: A magánéletben, ha valakit egy házból kiutasítanak, még pedig *csufosan* (Zajos taps a baloldalon.), az abba a házba többé nem teheti be lábát, amíg a lakók nem változnak, ha csak erőszakkal nem ül ezek nyakára. A másik dolog az az a bizonyos párthatározat, amelyet mindenfelé úgy tüntetnek fel, mintha a függetlenségi párt határozata tette volna lehetővé egy 67-es kormány megalakulását. Erről szó sem lehet, mert ez egy szexuális aberráció volna. Itt csak egy megegyezés tudomásul vételéről volt szó, egy megállapodásról, amely lehetővé tette az esetleges kibontakozást. Ennek szövege sem lett volna az ellensége, ha egy olyan eggyenlő állott volna szemben, aki alkalmas lenne a békés megegyezésre. Mert senki, még a szabadelvű párt sem elgédhezik meg a katonai javaslatok visszavonásával csupán, hanem követelni kell a nemzeti követelmények teljesítését. Igazat ad a pártvezetésnek, hogy mikor a kibontakozást kereste, megelégedett a javaslatok visszavonásával. Az is bizonyos, hogy nemzeti vívmányokat obstrukcióval elérni nem lehet, mert az obstrukció a rendes parlamenti működés megakadályozása, nemzeti követelmények pedig csupán törvényalkotással valósíthatók meg. A párt azt hitte, hogy a vezetőség ezen körülmények teljesítésére garanciákat kért.

Habár a függetlenségi párt az önálló magyar hadsereg híve, de azért nem áll, hogy a részletek megvalósításáért is ne küzdhetne. Ez csak elvi álláspont és az volt a függetlenségi párt állandó hibája, hogy mindig csak *elvi jelentőségű* nyilatkozatokra szorított, csak mindig élő tiltakozást képviselt. De a többség sorában is kellett volna akadni néhányak,

legalább is a volt nemzeti pártnak, akik igyekeznek a nemzeti aspirációkhoz egy lépéssel közelebb juttatni az országot. Sajnos azonban, hogy a pártfegyelem lekötöti a szabad hazafias gondolkozást és azt eredményezi, hogy a császári abszolútizmus és akarat itt mindig érvényesülhet. Miért nem követik többen is *Vézi* József példáját. Nem a pártfegyelem, hanem az elvek egyességére kellene, hogy a pártot összetartsa. (Zajos helyeslés a baloldalon.) A szabadelvű pártban a liberális elem elég erős volt kilenc évvel ezelőtt a bánt visszautasítani. Széll Kálmán vagy *Vézi* József regímeje alatt (Zajos derűtség.) azonban a bomlás csirája vette magát be a pártba s ez leginkább *Tisza* István visszautasításával nyilvánult meg. *Vézi* kilépése azonban úgy látszik nem sok eredménnyel járt, mert a helyzet — sajnos — nem változott.

Vézi József: Splendid isolation.

Bedőházy János: A függetlenségi tábornak nem kell olyan nagyon a pártfegyelemre nézni, itt meg van az egyértelműség az elvekben. Szólvétele az, hogy az ország csakis függetlensége kivásával lehet boldog s hogy ezt kivívja, csak az akarat hiányzik. (Zajos taps és helyeslés a baloldalon.) Foglalkozik a miniszterelnök programjával, amelyben nem talál semmiféle célt a munkálkodás részére. A miniszterelnök további beszéde oly homályos, hogy sokféleképpen lehet magyarázni. Miután tőle semmi jót nem vár, nem viseltetik iránta bizalommal és minden fegyverrel fog ellene küzdeni. (Zajos taps és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Hock János: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Mikor a gniduszi művész a phároszi tornyot felépítette, annak gránitból összerakott talapzatára beleverte a szignaturáját, a phároszi torony külső vakolatára azután nagy betűkkel odafestette reá a királyné nevét. Rövid idő múlva jött egy vihar és egy földrengés, a toronyról a vakolat lehullott és egy szép napon bámulva olvashatták le a nyers kövekről a hajósok: «Sostrates, a gnidusi Desiphanes fia: a tengerek mentő isteneinek.» Ez a kép jut nekem eszembe, mikor a politikai helyzetnek alakulására tekintek.

Nekünk is volt egy világitó Phárosunk, aki mint egykor a mesebeli rhódusi szobor két ellentétes világot tudott a nagyságával összekapcsolni. De jött a vihar, a földrengés, a szobor ledőlt, a phárosi torony vakolata lehullott és egy nap bámulva láttuk mi is, hogy Széll Kálmán neve eltűnt és helyén már gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök neve ragyog. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Ez a rohamos átalakulás engem egy pillanatra nemcsak meglepett, de gondolatokat is ébresztett bennem. Visszaemlékszem a közelmúltra, amikor a nemzeti párt két évtizedre nyúló dicsőséges küzdelmei után beleolvadt a szabadelvű pártba, hogy tiszta fegyverrel felajánlja Széll Kálmán lobogójának védelmére, amely lobogó nemzeti színein akkor a jog, törvény és igazság volt devisül felírva. Ez a pártegyesülés kétségkívül mind a két árnyalattól kezdetben bizonyos önfeláldozást és bizonyos lemondást követelt. Az évtizedes parlamenti tusakban kapott sebek és küzdelmek kölcsönös feledését, bizonyos jóindulatú bizalmat és bizonyos lojális támogatást az együttműködéshez, szóval az egyéni érzékenykedésnek és hatalmi versengésnek kiküszöbölését a párteletről követelte meg. Kétségtelen, hogy ha ez az egyesülés belső lényegileg összooldadásra is vezethetett volna, rövid idő alatt sok hasznos szolgálatot tehetünk volna hazánk javára, dicsőségére. De ez a pártegyesülés nem valami nagyon jól sikerült. (Mozgás és derűtség a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem vegyülés volt ez, hanem inkább keveredés. (Derűtség a szélsőbaloldalon.) Es nem elvi közösség tartotta össze mindjárt a pártokat, hanem Széll Kálmán egyénisége. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ha tehát őszinték és igazak akarunk lenni, be kell ismernünk, hogy e politikai próbaházasság nem valami jól sikerült. (Igaz! Ugy van! taps a szélsőbaloldalon.)

Mig itt fent hiteltvesztett politikai jelszavak felett vitatkozunk, addig az élet mélységében pártok formálódnak, melyek az életjogának teljes erejével fogják rövid idő múlva döngetni a törvényhozás új Házát. Es ne feledjük el, hogy mig ezek a formálódó nagy irányzatok keresik maguknak a helyet, hogy hova ömöljenek, ez az irányzat, ez az áramlat már oly erős, hogy többé erőszakkal, szuronyokkal, semmiféle rendszerrel fel nem tartóztatjuk, még nem oly hatalmas, hogy helyes irányban kezelve, nyugodt medret ne adhatnánk neki és ha a törvényhozás a szociális politika terére veti magát, humánus Krisztusi szellemben, akkor e kérdés megoldását is remélhetjük, nem forradalmi, hanem békés társadalmi uton. (Ugy van! Ugy van! a néppárton.)

Kétségtelen, hogy mindezek az alkotások, amelyekre rámutattam, Széll Kálmán kormányzatának emlékoszlopai. Elfogultság nélkül merem most már állítani, hogy a közéletet megtisztító elveknek és eszméknek diadala egyrészt Széll Kálmánnak, más-

részt Apponyinak és Szilágyinak együttes dicsősége. (Ugy van! balfelől.)

Ebben a tisztító munkában Széll volt a gépész, Szilágyi a tűzokádó lokomobil, de a hajtóerőt abhoz a munkához mi szolgáltattuk. Mi voltunk a lendítő kerék is, a régi párt pedig csak ennek a gépezetnek a moderátora volt. Es annyit csakugyan elértek, hogy a beolvasott nemzeti pártot a tényleges kormányzásban megakadályozták, de arra már az eszmék fejlődésének áramlatában nem volt elég erejük, hogy a közélet tisztaságának, a nemzeti eszméknek áramlata bele ne csapjon a régi fojtó pártszervezetnek levegőjébe.

Igy fűződik a Széll-korszaknak dicsősége egyrészt Apponyinak, másrészt Széll Kálmánnak nevéhez. Apponyinak diadala pedig azzal lett teljes, hogy még azokat a politikásokat és államférfiakat is kényszerítette az ő eszméinek és elveinek részleges végrehajtására, akik ezen eszméknek és elveinek évtizedeken keresztül határozott ellenségei voltak.

Gyönyörrel mondhatjuk tehát el, hogy bárka voltunk a Tisza-rendszer vízözönében. Gróf Apponyi Albert pedig volt a vészongó harang a viharban.

Már most, ha nézzük ezt a nemzetet ujjaferemő munkát, amelyet Széll Kálmán rendszerében mi is támogattunk, akkor azt hiszem, könnyen megérthetem a t. Házzal, mi volt az oka annak, hogy az ujoncjutalék emeléséről szóló törvényjavaslatot mi nem támadtuk s ellene állást nem foglaltunk. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Először is a fő ok Széll Kálmán hasznos kormányzati munkájában és egyéniségében és abban a bizalomban volt, amellyel az ő politikai hitele, az ő értelmi képessége, korrekt hazafias gondolkodása és kipróbált nemzeties irányá miatt viseltettünk. Nekünk garancia volt az ő egyénisége, hogy a katonai kormányzat tulajdonképpeni szemében csak oly koncessziókat tehetett a kormányelnöki székéből, amelyeket védképességünk az idegen véderő fejlesztésének európai versenyében tőlünk is feltételül megkövetelt. De még ez az erkölcsi biztosíték sem volt elég. Nemzeti vívmányokat, koncessziókat kértünk, amit nekünk Széll Kálmán nyíltan és határozottan megígért és kilátásba helyezett. (Mozgás jobbfelől.)

Mi pedig akció-szabadságunkat a jövőre teljes mértékben fenntartván, kijelentettük, hogy a nemzeti vívmányok egy részét az ujoncjutalék megszavazásának egyenértéke gyanánt tekintjük, másik részét, amelyet — jól megjegyezzük — Széll Kálmán meg sem ígért, de meg sem tagadott, csak kilátásba helyezett, a véderő törvényjavaslatnak tárgyalására használtuk, hogy ott fogjuk nyíltan megvitatni és magunkra nézve a pártkérdést felállítani.

A nemzeti politikának gerinc-oszlopa évszázadokon keresztül mindig a magyar véderő kérdése volt. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Már az 1750. évi szécseni országgyűlésen kijelentette Károlyi Sándor az ő memorandumában, hogy nemcsak elismeri a Habsburgok örökös királyságát, hanem ezt a királyságot, királyi hatalmat minden erejével támogatni is kész, de csak magyar szellemben, önálló hadsereggel, a nemzeti jogoknak és az ország területi integritásának teljes épségben tartása mellett.

Ahhoz pedig nekünk teljes jogot ad a mi alkotmányunk története. Mert ha Magyarország egy a pragmatika sanctió, valamint a kiegyezési törvény értelmében önálló és nemzeti állam, akkor ennek az önállóságnak és nemzeti létnek az állami élet minden megnyilatkozásában kifejezésre kell jutni, tehát a véderőben is. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Mikor a Tisza-rendszer elvonult és ez a nemzet felébredt kábultságából, akkor minden nemzeti igényünket, melyvel a hadsereg kérdésében itt a Házzal felléptek, valami novumnak tekintették, amely a szokásos gyakorlattal ellenkezik (Igaz! Ugy van! a baloldalon!) és mivel ennek az országnak mindig voltak ellenségei, sajnos még a trón közelében is, könnyű volt a gyanúsításnak, könnyű volt a bizalmatlanságnak konkolyát odafenni a szívekben elhinteni, hogy a magyar nemzetnek minden jogos igényét, a véderőre vonatkozó minden követelését mint felforgató, a kiegyezésbe ütköző, rendbontó dolgot hirdessék és ezt a gyanút csak még jobban megizmosította azoknak a gyászmagyaroknak folytonos ajánlkozása (Élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon), akik készek voltak a hatalomért a jogos nemzeti mozgalmaknak erőszakos elnyomására. Így támadt bizonyos feszültség a korona és a nemzet között, amelyet megszült a gyanúsítás és nagyraelevált később a bizalmatlanság. Kétségtelen, hogyha nekünk nemzeti királyságunk lett volna, akkor e gyanúsítások sohasem vehettek volna árnyékot a király és a nemzet között való viszonyra, de minthogy bennünket egy a külföld, mint az osztrák kormánykörök nem a paritás szempontjából tekintettek és államjogi viszonyunkat nem egyenlő mértékkel mérték; ennél fogva bennünket még a mai napig is gyarmatnak néznek. (Ugy van! a szélsőbal-

oldalon), amelynek vére, vagyónára biztosan számíthatnak.

Mindnyájan tudjuk, hogy milyen nehéz még mai napság is a külföldön megmagyarázni a mi sajátosságos állami életünket. Az idegen embernek az a legelső kérdése: «Hát van-e hadseregük is?» Ilyenkor az ember habozva azt mondja: «Kérem, elvbem, jogilag van». (Derűtség balfelől és a szélsőbaloldalon.) De ezért megmosolyognak bennünket, mert azt mondják: «Egy millió elvbem ellenem szegzett fegyvert nagyon könnyen le tudok győzni egy izmos karral, amelyben egy tényleges pöröly vagy egy tényleges kard van». (Derűtség és taps.)

A mi nemzeti érzésünk ott fekszik összezsugorodva, ha nem is a velünk szemben ellenséges, de nekünk legalább is idegen szellemű véderő Procrustes ágyában és a mi államférfiaink ahelyett, hogy a nemzeti erőt fejlesztenék, hogy éppen a véderőben a nemzeti gondolat terjeszkedését képviselnék, a nemzetet nem magas eszmények felérőpülni tanítják, hanem csalhatatlan dogmaként hirdetik, hogy az állami életet tilalomfájához, a véderőhöz ne nyuljon, mert amely napon annak gyümölcsét eszed, halálunk halálával halsz meg. (Igaz! Ugy van! Eljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

Mind ezt látván, megesküdtem önmagamban, hogy soha semmiféle oly politikai szempontot vagy irányzatot, amelynek az én lelkiismeretem ellentmond, oportunitási szempontból támogatni nem fogok. (Élénk helyeslés, taps és éljenzés a szélsőbaloldalon.) Mozdás a jobboldalon.) Ezért határoztam el már régebben (Halljuk! Halljuk! a bal- és szélsőbaloldalon.), hogy én a katonai javaslatot sem fogom megszavazni. De azt is szintén kijelentem, hogy Széll Kálmán kormányzata alatt az ellen én nyíltan felszólalni nem akartam, nem pedig azért, mert az ő egész kormányzati rendszerét tekinttem a nemzetre nézve és bízam az ő politikai egyéniségében. Ezért tartottam részemről időszertülnnek a Széll Kálmán kormányzata ellen későhegyig folytatott obstrukciót, de Széll Kálmán kormányzatának változása után végzetes hibának tartanám határozott nemzeti engedmények nélkül a leszerelést.

Nagyon kérem a Házzal, méltóztatnék nekem egy kis szünetet adni. (Helyeslés.)

Elnök: Az ülést 10 percre felfüggesztem.

Szünet után.

Elnök: A folytatolagos ülést megnyitom. Kérem Hock képviselő urat, méltóztatnék beszédét folytatni.

Hock János: Nincs bizalommal az új miniszterelnökhöz. Vártam tőle, hogy itt a Házzal felmerült aggodalmakra, főleg az Ivánka t. barátom által nyíltan felvetett kérdésre a t. miniszterelnök ur nyílt és határozott választ fog adni.

Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök: Megadtam!

Hock János: De hocsáson meg a t. miniszterelnök ur, én beszédében azt a világos és határozott kinyilatkoztatást nem találtam meg, amely engem megnyugtathatott volna.

Szólok az osztrák kormányválságról s a császárnak Körberhez intézett kéréséről, mely szerinte egyenesen arra van alapítva, hogy Magyarországnak a véderő kérdésében táplált jogos igényeit az osztrák kormány tudta és tanácskozásai nélkül az ő felsőge spontán elhatározásával oldotta meg jelenleg és hogy ilyen többé fent ne foroghasson, az uralkodót egyszerűen kényszerítették rá, hogy lekösse nyilvánosan ígéretét, hogy Magyarország önálló államiségének megfelelő hadserege szellemében és egyáltalában szervezetében, berendezkedésében többé osztrák beleegyezés nélkül semmiféle intézkedéseket nem tesz.

Egy ezredév óta az európai nagy népesaladók között két világfaj domborodik ki: a szláv és a germán. Állandó küzdelem foly e két világfaj között napjainkban is. S Magyarországot tekintve annak, mely e két hatalom versenyében a választással a dinasztianak meg kell látni, érezni s saját érdekében is a magyarságot erősíteni. Beszédét így végzi: Az emberiségnek mindig szüksége volt álmodozó poétákra, lemosolygott rajongó lelkekre, akik egy magasabb célért el tudták tojtani szívükben nemcsak az önzést, hanem azt a silány földi dicsvágyat is, mely meg nem védi a hazáért mindent feláldozni kész szívnek szerelmével. Aki ilyen eszmékörben él, abban ki fog majd fejlődni a ő lelkiismeretének érzékenységéhez mérten a közélet erkölcsi felfogásának öntudata is.

Ahol pedig ez egyszer kialakul, ott az emberek többé nem földi érdekekért, hanem a nemzeti élet erőteljességéért dolgoznak. Jól hirdette ezt Angliának egyik nagy államférfija, John Bright, Apponyi által e Házzal is egyszer idézett felsőge mondanásában: «Azért fáradozok, hogy kifejtsek és tentartsak a nemzet életében intézményeket és törvényeket, amelyeket ha nem is hirdettek ki Sinai hegyének mennydörgése között, azért mégis Istennek törvényei, azért mégis csak arra irányozvák, irvák, hogy a nemzetek

nagysága, fejlődése azokon alapuljon.» Ez a gondolat igenis az én jövő politikám irányadója és a lobogóm a nemzeti eszme, rajta felirva az igazság. (Élénk helyeslés a bal- és a szélsőbaloldalon.) Ezért én a miniszterelnök ur határozatlan, szintelen és az én nemzeti eszmémekkel nem kongruens álláspontját el nem fogadom. (Hosszantartó, többször megújuló zajos helyeslés, éljenzés és taps a bal- és a szélsőbaloldalon. Szónokot számosan üdvözlük.)

Hodossy Imre: T. képviselőház! (Nagy zaj és mozgás. Felkiáltások: Halljuk! Halljuk! Eljen Hock!)

Polónyi Géza: Éljen a főváros harmadik ellenzéki képviselője! A többi utban van!

Szentiványi Árpád: Mindennek van határa. (Zaj és felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Eljen Hock!)

Elnök: Csendet kérek.

Hodossy Imre: T. képviselőház! Első feladatomban, hogy azokra reflektáljak, amiket előttem szóló t. képviselőtársam itt előadott. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja a képviselő ur, hogy az nagy nehézségekkel járt az előbbeni miniszterelnök urra nézve, hogy valamit alkosson, mert örökös akadályokba ütközött, mint azok a zsidók, akik kénytelenek voltak egyik kézzel a kardot forgatni, a másikkal pedig építeni. Ezt persifálta az abból a szempontból, hogy ott egy igen erőszkas helyzet jött létre, amely alkalmatlanná tette alkotásra a pártot és megakadályozta Széll Kálmánt ez alkotásban. Azonban a t. képviselő ur ezen nagyon elsifálta pártgyűlésre nézve mégis kénytelen volt elismerni, hogy Széll Kálmán az alatt az idő alatt, amely az egyesülés óta lefolyt, egy egész sorát hozta létre az áldásos alkotásoknak. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a volt miniszterelnök ur azokat másképp, mint a beolvasott nemzeti pártnak a segítségével keresztül-vinni képes nem lett volna. Én nem keresem, hogy ugyan-e vagy sem. Hiszem, hogy a nemzeti párt beolvadása lényegesen megkönnyítette azokat az alkotásokat. De akkor t. képviselő ur, hogy lehet olyan kicsinylőleg beszélni arról, amit mi akkor tettünk, midőn 20 éves meddő fáradozás után arra adtuk magunkat, hogy miután Széll Kálmán bizonyos előfeltételeket teljesített, nevezetesen biztosította a választási szabadságot, az inkompatibilitási törvényt megfelelőleg módosította és újra alkotta, mi akkor abba a párta belépünk és segítségük azokat az urakat abban, hogy létrehozzák azon alkotásokat, melyeket maga a t. képviselő ur is megdicsért. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Erről azután úgy beszél a képviselő ur, hogy ez próbázás, hogy tulajdonképpen nem szeretet vezetett bennünket, hanem a politikai célszerűség. Hát ha én nemzetem érdekében tudok alkotásokat létrehozni azáltal, hogy egy párta bele megyek, akkor azt megteszem, különösen, ha tapasztalom, hogy azok kivül létrehozni nem tudok semmit. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középben.) Az inkompatibilitási törvény az ellenzéki akciónak eredménye. (Zaj a jobboldalon. Felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) Ugyan az áll arra a kérdésre nézve is, amely ma a legaktuálisabb, t. i. a hadsereg kérdésére nézve. Midőn Bánffy kormányzata megalakult, Bánffy részéről szintén történt egy lépés a nemzeti pártnak az akkori kormánypárttal való egyesítése irányában. De az csak a katonai kérdéseknek teljes kizárásával volt hajlandó tárgyalni. Természetes dolog, erre a felelet az volt, hogy akkor pedig szöbe vele egyáltalában nem állunk. Ma pedig úgy áll a helyzet, t. képviselőház. (Halljuk! Halljuk!) Ma nem úgy vagyunk vele, hogy a t. szabadelvű párt elfogadta mindazokat a nemzeti kívánalmakat...

Szatmári Mór: Mindazokat? Hol vannak, ha elfogadták? (Nagy zaj a jobboldalon és felkiáltások: Halljuk! Halljuk!)

Hodossy Imre: A kormánypárt a maga konferenciáján hozzájárult azokhoz a desiderációkhoz és posztulátumokhoz, amelyeket Szentiványi Árpád t. barátom felállított. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Olay Lajos: Nem áll. Nem járult hozzá! Világosan kitessékelték! (Zaj a jobboldalon.) Igen, Fejérváry kitessékelték!

Szentiványi Árpád: Nem igaz!

Szatmári Mór: A második csoportról nem is beszélt Fejérváry. (Zaj a jobboldalon és felkiáltások: Halljuk! Halljuk!)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, méltóztatnának a szónokot méltányossági szempontból meghallgatni. Ne tessék folytonosan közbeszólni. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Hodossy Imre: S a kormány a maga részéről a kívánalmaknak egy részére nézve leghatározottabban odanyilatkozott, hogy azokat igenis teljesítendőnek tartja, másokra nézve pedig kijelentette, hogy az új véderő-vita törvény megalkotása alkalmával azokra nézve a tárgyalások folytattni fognak és azok tekintetbe fognak vétetni. (Helyeslés a jobboldalon.)

En nem akarok ezzel egyebet jelezni, csak azt a különbséget, amely katonai kérdésekre nézve az

előbbeni felfogás és a mai felfogás között fenforog. Hock János t. barátom hivatkozott Kerkápolyi Károlyra is a tekintetben, hogy a hadseregben mi a helyes és követendő politika. Kerkápoly szerint a hadseregben lassanként ki kell fejleszteni a magyar szellemet. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Szalmári Mór: Ezt 1875-ben mondta. (Halljuk! Halljuk!)

Hódossy Imre: En rámutatok arra, hogy íme most Andrássy Gyula gróf ugyancsak az elvet hirdeti. (Helyeslés jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Ráth Endre: Uj cég, be kell jegyezni.

Szentiványi Árpád: Hallgassák meg, azután feleljenek.

Drakulics Pál: Ott nem tetszik, csak a bolond frázis.

Bakonyi Samu: Jól megtisztelik egymást. (Folytonos nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Elnök (Csenget.): Csendet kérek, t. képviselő urak!

Drakulics Pál: Szép parlamenti érettség! így becsülök meg a régi becsületes parlamenti multat! (Folyton tartó nagy zaj balfelől. Elnök csengtet. Felkiáltások a baloldalon. Halljuk az elnököt.)

Hódossy Imre: Büszke vagyok rá, hogy a képviselő urak olyan nagyon közbeszólásokkal akarnak engem megzavarni. Hát ebből azt látom, hogy nagyon az életünkre tapintottam. (Zaj a szélsőbaloldalon.) A meddig az ország közvéleménye, a választóközönség szabadon, tisztán megnyilatkozhat, addig a többség akaratának kell döntőnek lenni.

Polónyi Géza: Hát tessék az ujoncfelemelést tovább is támogatni! (Zaj.)

Hódossy Imre: Azt hiszem, el fog törpülni az olyan minoritás, amely így violentálja a többséget. (Élénk helyeslés és éljenzés jobbról és a középben. Szónokot számosan üdvözlök. Zaj.)

Elnök felhívja Drakulicsot, hogy közbeszólását ismétlje, mire

Drakulics Pál előadja, hogy a Hódossy Imre tárgyilagos beszéde közben feléje zudult folytonos közbeszólások arra készítették, hogy azt mondja, miszerint nem szép dolog egy ily nagy parlamenti multtal levő férfit folyton zavarniok.

Elnök Drakulics magyarázta után nem lát semmi okot elnöki intézkedésre. Megállapítja a holnapi ülés napirendjét és az ülést fél 3 órakor berekeszti.

TÁVIRATOK.

Forrongás a Balkánon.

Konstantinápoly, július 9. Az ideérkezett jelentések szerint úgy látszik a bolgár kormány meggyőződött arról, hogy a porta ellen emelt vádak nem teljesen indokoltak és csendesebben itéli meg a helyzetet. Miután a porta elhatározta, hogy Gerasimos strumical bolgár metropolitát rehabilitálni fogja, megfelelő utasításokat adott az illető községi hatóságoknak. Az osztrák-magyar és orosz nagyköveteknek a porta által küldött június 18-ától július 1-ig terjedő időközre vonatkozó kimutatása szerint a monasztiri vilajetben 8, a szalonikiben 7 és az úszkubiban 3 összeütközés fordult elő a bandákkal. A drinápolyi válnak a bandák üzemleiről szóló táviratainak másolatait is a nevezett nagykövetségekhez juttatták.

A francia-angol barátkozás.

Páris, július 10. Edvárd király a párisi községtanácsnak az angol nagykövet után, tábornagyi egyenruhában lefestett képét ajándékozta.

Páris, július 10. Deloncle, Kohinkina francia képviselője tegnap Bordeauxban előadást tartott az Angliával való kereskedelmi viszonyról. Kijelentette, hogy Bordeauxnak az Angliával való jelenleg jó viszonyt fel kell használnia, hogy borainak régi kivitelét ismét biztosítsa.

A görög kormányválság.

Athén, július 10. Ralli a dellijanista képviselők gyűlésén kijelentette, hogy azért nehéz a kabinetalakítás lehetősége, mert lehetetlen Dellijanisz pénzügyi tervezetének keresztülvitele, miután annak a kamara többsége ellenáll. Továbbá azt is kijelentette, hogy lehetetlen a mazsolaszőlő-monopoliumot az érdekelt hatalmakkal való tárgyalások befejezése előtt elhatározni. Egy hírlapíróval folytatott beszélgetés alkalmából kijelentette Dellijanisz, hogy fel kell oszlatni a kamarát, mert a kabinet nem mutathat be ellenséges érzelmű többségnek. Ha a nézeteltérés Dellijanisz és Ralli között tovább tart, lehetetlenné teheti a kabinetalakítást vagy szakítást ikézhet elő Ralli és Dellijanisz között.

VIDÉK ÉS KÖZIGAZGATÁS.

— Egy nagyközség ketté válása. A magyar közigazgatásban még alig volt arra példa, hogy egy község két részre szakadjon. Váci tudósítónk most ilyen ritka esetről küld hirt. Eszerint Gödöllő nagyközséget fenyegeti az a veszedelem, hogy kettéválják. A gödöllői nyaralótelep lakossága ugyanis nincs megelégedve azzal, hogy a nyaralótelep érdekében mi sem történik, ezért elhatározta, hogy Gödöllőtől különváljak. Az elkéseredettség oly nagy, hogy az új község nevét is úgy akarják megválasztani, hogy abban Gödöllő neve elő se forduljon. Ha Pest vármegye és a belügyminiszter megengedi a különválást, akkor az új községet *Erzsébetházának* vagy *Koronaligetnek* fogják elnevezni.

— Adófizetés az ex-lexben. *Temesvárról* írják: *Dragonescu* Dömjén kir. tanácsos, temesmegyei pénzügyigazgató érdekes jelentést terjesztett a vármegyei közigatás elé az adófizetésről. A jelentés szerint az ex-lex állapot Temes vármegyében éppen nem okozott kárt, sőt ez év első felében 11.197 koronával több folyt be egyenes adóban, mint a múlt év első felében, az összes pénzügyi ágazatoknál pedig több mint félmillió koronával kedvezőbb a befizetés eredménye. — *Győri* tudósítónk írja: A győri pénzügyigazgatóság kimutatása szerint az ex-lex állapot ideje alatt június hóban Győr városban 18.401 korona 59 fillér egyenes adót, az 1902. június hóban befizetett adónál 1512 korona 30 fillérral többet fizettek be. A megyében ugyancsak a múlt hónapban 9636 korona 70 fillért fizetett be a mult adózó polgársága. Ez a rohamos emelkedés *Khuen-Héderváry* miniszterelnöksége óta áll fenn. A vármegye birtokosai ugyancsak jobban rokonszenveznek az új miniszterelnökkel, aki vármegyének egyik nagybirtokosa is, mert nemcsak bizalmi és üdvözlő iratokkal, hanem a hátralekös adók befizetésével is biztosítják az új miniszterelnököt arról, hogy készek őt támogatni.

— *Nagyvárad* városa tegnap — mint egy távira jelenti — rövid rendkívüli közgyűlést tartott *Beöthy* László főispán elnöklésével. A gyűlésen az ujonnan alapított hadapródiskolai alapítványi helyeket töltötték be.

— *Debrecen* tizenhatmillió kölcsoné. *Debrecenből* jelentik: Debrecen város tegnapi közgyűlése általánosságban egyhangulag megszavazta a tizenhatmillió kölcson felvételét a város nagyszabású újjalakítására és a régi kölcsonok konvertálására. Az alkotások részleteit tételenként holnap tárgyalja a közgyűlés.

A pápa végórái.

Budapest, július 10.

A pápa állapota az utolsó jelentések szerint ismét rosszabbra fordult. Tegnap délután orvosi konziliumot tartottak, melyre a pápa orvosi meghívták *Rossoni* tanárt is. Valószínű, hogy újból beszúrást fognak használni a folyadék eltávolítása céljából, a műtét megismétlése azonban nem jár veszedelemmel. Betegségéről a következő táviratokat kaptuk:

Róma, július 10.

Délelőtt tíz órakor magához hivatva a pápa Rampolla bíboros államtitkárt és *hosszabb ideig beszélgetett vele*, miközben fontos ügyekről tudakozódott. A pápa megelégedését fejezte ki azon az érdeklődésen, melyet több uralkodó és előkelő személyiség, valamint a bíborosok és Róma városa tanusítottak hogyléte iránt.

Róma, jul. 9.

A Vatikánt elhagyó személyek *megnyugtató híreket hoznak*. Azonban msgr *Mazzolini*, aki az Irgalmas-nővérek templomába ment misemondás végett, azt mondta, hogy lehetetlen az önámítás a pápa állapotát illetőleg. *A pápa szervezete kétségbeesetten küzd a halállal*. A *Tribuna* jelentése szerint *Mocenni* bíboros állapota tegnap óta súlyosbodott.

Róma, július 10.

A *Giornale d'Italia* jelenti: *Lapponi* és *Mazzoni* a világ minden részéből táviratokat kapnak, melyekben arra kérik őket, hogy mentse meg a pápát.

Róma, jul. 10.

Mazzoni tanár éjjel fél 4 órakor hagyta el a Vatikánt és úgy nyilatkozott, hogy a pápa álla-

pota az utolsó orvosi jelentés kiadása óta rosszabbra fordult. Azzal az elterjedt híreszteléssel szemben, hogy *Mazzoni* újból beszúrást alkalmazott a pápánál, kijelentette, hogy ezt még nem tartotta szükségesnek, azonban talán ma reggel meg fogja tenni. Ennélfogva a közvetlen veszedelem kizártnak tartják. A pápa *Mazzoni* jelenlétében táplálékot is vett. A Szentatya, midőn *Mazzoni* nála volt, teljesen öntudata birtokában volt.

Róma, július 10.

Reggeli 6 órakor a pápai lakosztályok ablakait, közöttük a hálóterem ablakait is kinyitották. A *Messagero Rossoni* tanárral folytatott beszélgetést tesz közzé. *Rossoni* kijelentette, hogy a folyadék újból való meggyülemése a mellhártyában a betegség rosszabbodását jelenti, azonban nem előreláthatatlanul. Az esetek nagy részében a folyadék összegyülemése föl szokott ujni. Szükségessé fog válni a műtét megismétlése, ami azonban nem jár veszedelemmel. A szívgyöngöség ezen betegségnél és az agy koronk természetes következménye. *Rossoni* még azt is hozzátette, hogy azt hitte, hogy a pápát a halálos ágyon fogja találni, pedig éppen ellenkezőleg, oly tiszta öntudatnál és oly szellemi üdeség birtokában volt, hogy ez a körülmény az igen gyakorolt orvost is tévedésbe ejthette volna a betegség komolyságát illetőleg. A *Massagero* szerint *Rossoni* tanárnak nincs reménye a pápa felgyógyulására, a katasztrófa beállását közel állónak tartja. A *Popolo Romano* azt mondja, hogy naponként három bíborosnak engedik meg a pápa meglátogatását. *Rossoni* és *Mazzoni* délelőtt fél 9 órakor érkeztek a Vatikánba.

NAPIHIREK.

Budapest, jul. 10.

— (Időjárás.) Északnyugaton a magas nyomást zárt izobár határolja; a depresszió pedig Európa keleti felét borítja. Nyugat-Európába az idő száraz és a hőmérséklet kevéssel emelkedett. Közép- és Kelet-Európában azonban esős és hűvös időjárás van.

Hazánkban az idő változékony, hűvös és többnyire esős. A csapadék mennyisége a Duna- és Tiszaköznek kivételével mindenütt meglehetősen nagy és különösen sok esett az északi, meg a keleti tájakon.

Jóslat:

A hőmérséklet emelkedésével, szeles és változóan felhős idő várható sok helyütt, főleg Keleten esővel. Hőmérséklet: d. u. 2 órakor 16.2 C. fok.

— (Udvári és személyi hírek.) Gróf *Lónyay* Elemér és neje Bécsből Aix-les-Bainsbe utaztak. — Dr. *Bubics* Zsigmond kassai püspök orvosi rendeletre Badenbe utazott hosszabb tartózkodásra.

— (A német császár Északon) Berlinben jelentik: A *Lokalanzeiger* írja: Több ujság tegnap azt a hírt közölte, hogy *Vilmos* császár abban az esetben, ha a pápa meghalna, elhalasztaná északi utazását és részt venne a pápa temetésén. Illetékes helyen felhatalmaztak bennünket annak kijelentésére, hogy ez a hír teljesen aaptalan. A császár és császárné a rendkívül kedvező idő következtében egy ideig még a rügeni vizeken fognak vitorlázni s azután az előre megállapított időben elindulnak az északi utra. Egy helyi tudósító jelentése szerint *Vilmos* császár Tromsöben találkozni fog *Oskár* svéd királylyal. — *Svinemünde*ből jelentik: *Vilmos* császár 9 órakor a ma reggel ideérkezett *Szvetlana* nevű orosz cirkálójára ment.

— (Schlauch bíbornok halálának évfordulója.) Ma van egy esztendeje, hogy a nagyváradi egyházmegye kiváló főpásztora elhunyt. Az évforduló alkalmából ma reggel 9 órakor a nagyváradi püspöki székesegyházban finnepi rekviem volt, melyet *Vinkler* József vál. püspök, káptalani helynök pontifikált nagy segédlettel. A rekviemen a város és megye összes kitünőségei résztvettek.

— (Bezerédj Viktor kitüntetésé.) A király dr. *Bezerédj* Viktor belügyminiszteriumi miniszteri tanácsosnak a közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül a Szent István-rend kiskeresztjét díjmentesen adományozta.

— (Kitüntetett községi bíró.) A király *Tarródy* János, Sajtóskál község volt bírójának hű szolgálatai elismerésül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— (A király-gyakorlatok.) Mint jelentettük, immár véglegesen meg van állapítva, hogy az idei nagy hadgyakorlatok szeptember 3-tól 18-ig fognak tartani. Ezt megelőzőleg a következő gyakorlatok lesznek:

A *dandár-gyakorlatok* augusztus 13-tól 18-ig fognak tartani. A 37. és 39. gy. ezredekben álló 33. gyalogdandár Szilas, Nickyfalva és Temes-Doboz, a 33. és 61. gyalogezredekben álló 34. gyalogdandár Vermes, Izgár és Jerszeg — a 29. és 43. gy. ezredekben álló 67. gyalogdandár Viszág, Duleo, Valemara — a 46. és 102. gyalogezredekben álló 68. gyalogdandár Magyar-Szákos és Szinérzeg környékén fog gyakorlatozni. A *hadosztálygyakorlatok* augusztus 19-től 26-ig fognak tartani. A nagyváradi (17.) hadosztály Szilas, Nickyfalva, Izgár, T.-Doboz és Jerszeg közt, — a temesvári (34.) hadosztály Viszág, Duleo, Valemara, M.-Szákos, Szinérzeg és Daruvár közt lesz összpontosítva. A 33. és 34. dandárok képezik a 17-ik, a 67. és 68. dandárok a 34. hadosztályt. A 23. (honvéd) gyaloghadosztály (szegedi 5., szabadkai 6., verseci 7., lugosi 8. honvédgyalogezredek) Honoris, Szatumik, Herendjest és Lugos környékén aug. 20-tól 26-ig, azután Magyar-Szákos környékén fog gyakorlatozni. A *tüzérszervezetek* közül a 7. hadtest tüzérezred Temesvárott állomásozó ütegei július 21-től augusztus 16-ig lövgyakorlatokhoz lesznek, azután visszamennének Temesvárra és innen augusztus 26-án mennek a hadtestgyakorlatokhoz. A 7. lovas ütegszervezet Vinga körül lesz gyakorlaton augusztus 20-tól 30-ig. A 19. hadosztály-tüzérezred (Nagyváradi) a 17. gyaloghadosztály kötelékében, a 20. hadosztály-tüzérezred (Temesvár) a 34. gyaloghadosztály és a 21. hadosztály-tüzérezred (Fehértemplom és Lugos) honvédgyaloghadosztály kötelékében vesz részt a hadgyakorlatokon. A 7. lovasdandár és a szegedi 3. honvédlövészrezred augusztus 29-től 30-ig Vinga környékén lesz összpontosítva dandárgyakorlatokra.

— (A cári pár Rómában.) Pétervári teljesen autentikus diplomáciai forrásból jelentik, hogy a cári pár októberben Rómába érkezik. Utazásuk programját csupán a Balkánon esetleg behatárolható háborús zavarok változtathatják meg.

— (A szerb királyi pár hagyatéka.) A meggyilkolt *Sándor* király és *Draga* királyné hagyatékának leltározását a szerb kormány befejezte. A királyné egész ékszerét *Natalia* királynénak rendelkezésére bocsátják. Kézpénzvagyont vagy értékpapírokat a lesgyőzösebb kutatás mellett sem találtak. Megállapították, hogy *Sándor* király a bécsi Rotschild-háznál nyolcszáz ezer koronát helyezett el, de utóbb a pénzt kivette. Hogy azután hová lelt, azt nem tudják. A meggyilkolt királyi pár bécsi hitelezői, ékszerészek, divatárkereskedők, kárpitosok stb. eddig négyszáz ezer korona követelést jelentettek be. A szerb kormány követelésük husz százalékát ajánlotta föl, de a hitelezők ezt az ajánlatot nem fogadták el és elhatározták, hogy a dolgot törvényes útra terelik.

— (Péter király lóvásárlásai.) Mint Bécsből jelentik, *Ekerovics* István őrnagy, katonai állatorvos Péter szerb király megbízásából odaérkezett, hogy lovakat vásároljon a király és fiai magánhasználatára. A király fiai tudvalevően legközelebb Pétervárról, ahol ezideig tartózkodtak, Belgrádba érkeznek.

— (Párbajozó gyermekek.) *Boroszlóban* általános szóbeszéd tárgya az alábbi eset, melynek hőse egy tízenégy és egy tízenöt éves fiú, akik pisztoly-párbajt vívtak egymással. Párbajoztak úgy, ahogy azt az öregebbektől tanulták, a legkomolyabb szándékkal, hogy egymásban kárt tegyenek. A tízenégy éves *Brödter* Arnold és a tízenöt éves *Schubert* Géza családi szomszédok voltak. A két fiú a legjobb barát volt. Együtt jártak iskolába s együtt játszottak. *Schubert* a múlt napokban atyjától ajándékba kapott egy ponny-fogatot, ami felkeltette a másik fiuban az irigységet.

— Könnyű a te apádnak ilyen drága ajándékot venni, mert könnyen jut a pénzhez. Ki tudja, kicsoda a sir azért a pénzért, amin ezt a fogatot vette neked!

Ez a váratlan és erős meggyanúsítás annyira dühbe hozta a *Schubert*-fiút, hogy a sértőt föltűvön vágta egynéhányszor és megszakítottan jelentette ki a vele való barátságot. Még aznap két másik fiú jelent meg *Schubert*-nél, *Brödter* megbízásából.

Egy levelet hoztak az eldöngetett fiutól. A levélben ez állott:

«Gyáva fickó vagy mindaddig, amíg be nem bizonyítottad az ellenkezőjét. Mint erősebb fiú engem megvertél, de mernél pisztolylyal a kezében pisztolyom elé állani. Addig gyáva maradsz, míg ezt meg nem teszed!»

Schubert elfogadta a kihívást és megnevezte segédeit egy tizenhat és egy tizenhét éves diák személyében. A segédek összejöttek és abban állapodtak meg, hogy egy-egy forgópisztolyt szereznek, amelyekkel a párbajdalit megtartják. Kedden délelőtt fél kilenc órakor a két párbajozót a segédek kivitték a városi erdő egy elhagyatott helyére, ott felállították őket és kezükbe nyomták a forgópisztolyokat, hogy adott jelle egymásra lövöldözzenek. Két-két töltés volt mindegyik forgópisztolyban. Adott jelle a két fiú elsütötte a forgópisztolyt. A golyók bennük ugyan nem tettek kárt, de az egyikük alaposan megsebezte *Lukelt*, a párbajvezetőt, aki közel állott a lötvölhoz. A golyó hasába fúródott és éleveszélyes sérülést okozott benne. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított a párbajozók ellen.

— (Pauler Gyula halála.) A váratlanul elhunyt országos főlevéltáros holttestét az éjjel hozták el *Badacsony-Tomajból* a fővárosba s szállították ki a kerepesi-uti temető halottasházába. Kettős és díszes ércoporsóba helyezték s mennyezetes ravatalra tették, amelyet tömör kandeláber, viaszgyertya s délszaki növény vesz körül. A ravatalra igen sok koszorút küldtek, amelyek között a magánosokén kívül ott van az Akadémiáé, a Történelmi Társulaté, az Orsz. levéltáré stb. — A beszterlést ma délután a kapucinus rend quardiánja, *Brucha* *Sebestyén* végzi nagy segédlettel.

Az elhunyt családja a következő gyászjelentést adta ki:

Fájdalomtól megtört szívvel tudjuk, hogy végtelenül szeretett édesatyánk, ipánk, nagyapánk, illetve bátyja, méltóságos *Pauler* Gyula dr. miniszteri tanácsos, országos főlevéltáros, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja ez évi július hónap 8-án délután 2 órakor, rövid szenvedés után, életének hatvanharmadik évében jobblétre szenderült. A boldogult hült tetemei pénteken, e hónap 10-én délután négy órakor fognak a kerepesi-uti temető halottasházában, a római katolikus egyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanezen temetőben a családi sírba örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szentmiseáldozat az elhunyt lelkiüdvéért szombaton, e hónap 11-én délelőtt kilenc órakor fog a kapucinus atyák templomában az Urnak bemutatni. Budapest, 1903. július hónap 9-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! *Vizkelety* Ferencné, született *Pauler* Juliska, dr. *Pauler* Akos egyetemi magántanár, nagymádi és várbogyai *Bogyay* Lajosné, született *Pauler* Katka, mint gyermekei, *Vizkelety* Ferenc, csász. és kir. főhadnagy, nagymádi és várbogyai *Bogyay* Lajos cs. és kir. huszárfőhadnagy, mint vejei. *Károlyi* *Sándorné*, szül. *Pauler* Gizella, mint nővére. *Vizkelety* *Georgine*, *Vizkelety* *Pista*, *Bogyay* *Piroska*, mint unokái.

Az országos főlevéltáros váratlan halála általános részvételt keltett mindenfelé. A M. Tud. Akadémia II-ik osztálya ma délelőtt tartott, amelyen az elnök bejelentve a sulvos veszteséget, kimondták azután, hogy a családhoz részvétiratot intéznek, az Akadémia részéről testületileg jelennek meg s a gyászbeszédet dr. *Pauler* Imre tartja meg, a koporsóra pedig koszorút helyez. — A Történelmi Társulat szintén értekezett, amelynek részéről dr. *Csánky* *Dezso* tartja meg a bucsuztatót. — Az országos levéltár tisztikara szintén kiveszi részét a gyászból s dr. *Opáry* *Lipót* mond a temetésnél beszédet.

A M. T. Akadémia a következő jelentésben tudatja a gyászbeszédet:

«A Magyar Tudományos Akadémia mély megilletődéssel jelenti II. osztálya elnökének, igazgató és rendes tagjának, *Pauler* Gyulának 1903. évi július hó 8-án esti 6 órakor történt elhunytát és a gyászünnepekre, mely július hó 10-én, pénteken délután 4 órakor a kerepesi-uti temető halottasházában tartatik meg, az Akadémia minden rendű tagját meg-hívja. Az akadémiai tagok az Akadémia képes termében gyűlnek össze.»

— (Megszüntetett statárium.) *Zágrádból* táviratozzák nekünk: Az utolsó zavargások alkalmából *Susak* kerületre és *Buccari* városra kimondott statáriumot ma megszüntették.

— (Az értelmes választópolgárok.) A király a minap dr. *Bamberger* Béla szegedi származású jogásznak a magyar nemességet adományozta. Ebből az alkalmából érdekes epizódot elevenít föl az egyik szegedi ujság:

Dr. *Bamberger* Béla a legutóbbi képviselő választások alkalmával Nagy-Jovakuton lépett fel képviselőjelöltnek szabadelvű programmal. Egyik főkörtése összefogott vagy husz darab oláh választópolgárt is. A szöghaju pakulárokban meg lett volna a szavazóhajlandóság, de sehoggy se tudták kimondani a jelölt nevét. A kortes verejtékezett már a fáradtságtól, de az oláhok mindent mondtak, csak «*Bamberger*» nem. Végre mentő ötlete támadt a kortesnek:

— Álljatok sorba!

Az oláhok szépen scrakozottak.

— Hogy szól nálatok az öreg harang? Ugye így: bam, bam, bam? Mondjátok utánam!

— Bam, bam, bam, — dörmögtek kórusban a választók.

— Na! — Hát hogy hívják nálatok a pálinkamérőt?

— Gacsos zsidó! — vágják ki örömmel.

— Dehogy! *Berger*! *Berger*! — Mondjátok utánam!

— *Berger*, *Berger*! — zúgtak a polgárok.

— Végre! — na, most már tudjátok a domnu képviselő nevét. Mond meg *Vaszili*?

— *Berger*! — vágja ki *Vaszili*.

— Na hát marha vagy *Vaszili*! — fakadt ki elke-seredve a kortes.

Meg is bukott *Bamberger* Nagy-Jovakuton.

— (Női egyetemi tanár.) Eddig csak az egyetemi férfi hallgatóknak «csináltak konkurenciát» a női hallgatók, ezentul már az egyetemi tanárok sem dicsekedhetnek azzal, hogy kizárólag a férfinen szájából hallgatják a tudomány ígét a hallgatók. A *grenoble-i* egyetemen a jövő évben egy *Jameron* nevű huszonöt éves hölgy tart előadásokat az angol nyelvből. A miss mostanáig a *darlingtoni* (Skótszág) lyceumon volt tanítónő. A misst a *grenoblei* egyetem tanári kara melegen fogadta.

— (Gyászrovat.) *Csávási* *Wass* János negyvennyolcas honvédfőhadnagy, okleveles ügyvéd és nyugalmazott királyi törvényszéki hivatalnok életének nyolcvanharmadik évében meghalt Szász-Nádos köz-ségben. Az elhunyt *Bem* tábornok oldala mellett mint a tízenegyedik zászlóalj főhadnagya küzdött a szabadságharcban s két ízben sebesült meg.

— (Fetőfi emléke.) A «*Segesvári Magyar Kaszinó*» és a «*Segesvári Magyar Polgári Kör*» szabadságharcunk lánglelkű költője, *Petőfi* *Sándor* halálának ötvennegyedik évfordulója alkalmából Fehéregyházán 1903. július 31-én emlékünnepet rendez. A testületek és résztvevni óhajtok részvételüket legkésőbb július hó 18-ig *Józsa* *Adolf* bizottsági elnöknel *Segesvárt*, a «*Magyar Polgári Kör*» helyiségében szóval vagy levélben szíveskedjenek bejelenteni.

— (Megszökött gyáros.) *Pozsonyból* táviratozzák: *Pfaff* *Ernö*, a *Pfaff* *Ágost* özvegye-féle régi szappan- és művaj-gyár tulajdonosa a múlt péntek óta eltűnt. *Pfaff* rengeteg sok adósságot hagyott hátra, a passzívák meghaladják a kétszáz ezer koronát. Általában azt hiszik, hogy *Pfaff* Amerikába szökött. Felesége és két gyermeke *Pozsonyban* vannak.

— (Ongyilkos mérnök.) *Máramaros-Szigeten* tegnap nagy megdöbbenést keltett *Kozelka* *Györgynek*, a szakaszmérnöki iroda egyik képzett és buzgó tagjának öngyilkossága. *Kozelka* negyven éves férfi volt, ki családjával szerény körülmények között, de megelégedetten élt. Tegnap reggel eltávozott hazulról, hogy a hivatalos idő előtt még nagy sétát tegyen. Feleségének legkevésbé sem tűnt fel távo-zása. *Kozelka* egyenesen kiment a városhoz alig egy negyedóránnyira fekvő *Petőfi*-ligetbe és ott, közvetlen az *Iza* folyó partján agyonlőtte magát. Öngyilkosságának okát nem tudják.

— (A Duna áradása.) A Duna a folyammérnöki hivatal jelentése szerint összes mellékfolyóival erősen árad a folytonos esőzések következtében. A fővárosnál a víz tegnap óta negyven centimétert emelkedett s mai magassága tizenhat foknyi meleg mellett 290 centimétert tesz. Veszedelem egyelőre sehol nincsen, de a hivatal a szükséges intézkedésekről gondoskodott.

— (A szerb királyi pár temetésének költségei.) *Belgrádból* írják nekünk: hogy a pénzügyminiszterium tegnap az ottani temetkezési vállalatnak 12000 frankot fizetett ki *Sándor* király, *Draga* királyné s a többi meggyilkolt udvari méltóság temetési költségei fejében.

— (Tizenhat ezüstmisés pap.) Szép jubileuma volt tegnap tizenhat győregyházi megyei papnak. Valamennyien *ezüst miséjüket* tartották e napon. A jubiléumok névsora a következő: Dr. Giesswein Sándor apátkanonok, a Szent-István-Társulat alelnöke, Farkas Sándor bogycsölői, Felber János pálii, Hérics Márton ászári, Kisfaludy Zoltán Lajos taápi, Kiss Gáspár rajkai plebánosok, Klafszky Henrik horpácsi esperes-plebános, Krahl János felső-rámóci, Lévy Pál gátai, Maár József nyulási, Mohl Adolf tata-tóvárosi, Németh Gábor himodi, Reibach Ferenc körtvélyesi plebánosok, Stronski Ágost csernai prépostsági titkár, Weber Antal szentandrászi plebános, dr. Zehetbauer Ottó prépost, a soproni társaskapitánus éneklő kanonokja, soproni esperes-plebános. Az ezüstmisés papok tegnap délben elhunyt barátjaikért rekvizitumot is hallgattak, délben pedig társasébredre jöttek össze.

— (Az új — Hamlet.) A politikai hamleti töprengést egy álmatlan éjszakára kisajátította magának a (v) betű írója. A néhai dán királyfiak lelke legfinomabb szövődékét kuszálja össze a meghasonlottság töprengése, ám a modern politikai Hamlet indulatait egy kéthasábos vezércikk terjedelmébe is bele tudja szorítani. Ahol cserben hagyja a töprengés, ott néhai Shakespeare-t hívja segítségül, mondókáját foglalat gyanánt használva a shakespeare-i Hamlet grandiózus nagyságu monológjaihoz. Kezdi pedig akképpen, hogy «Széll Kálmánt, az öreg királyt, csalárdul és orozva eltették a láb alól. Gyilkosai öcsce (Khuen-Héderváry) és hitvese (a szabadelvűség) voltak. Én magam (t. i. v) — a saját álomban — a *keserű Hamlet szerepét töltöttem be*. Nem nézheti közönyös higgadtsággal a szabadelvű párt s az új miniszterelnök szerethetéseit s «kitor belőle a Hamlet kétségbeesett fájdalma». Exponált szerelméből tör ki a keserűség fájdalma, amikor így kiált föl Hamlettel:

Óh Isten! Isten! mily unott üres,
Nyomasztó nékem e világi üzlet!
Phi! rút világ! — — —

óh megérni ezt!

Hogy azonban néhai Hamlet szelleme valahogy jajta ne kapja, amint irigy szemekkel nézi az új pár szerelmi ölelését, gyorsan a parlament márványtermében terem, ahol megjelen előtte Széll Kálmán szelleme. Hívja, hívogatja a szellem, be a miniszterelnöki szobába, ahol a kísértet kiönti keserűségét. Itt szerényen a szellem szájába adja a keserű kifakadás szavait:

Óh Hamlet, ez volt a bukás!
Tőlem, kinek szerelme oly nemes volt,
Hogy még karöltve járt a mátkái
Szent fogadással, — — —

A szellemmel — Tóth Béla szerint — nem lehet társalogni. Az új Hamlet elrohan a szabadelvű pártba, ahonnan a szép Ophéliához lopózik a vidámság tettezésével s itt már csapongó jókedvvel adja tudtára a szépséges Ophéliának, hogy már nem gyászolja az apját:

— Gyászolja hát az ördög!

Ettől azután a szegény Ophéla ijedten mereszi Hamletre szomorú két szemét. Miután pedig az új szerelmes párt, a régi szerelem szellemét s a szegény Ophéliát, a szabadelvű pártot végig ijesztette a Hamletkisértő szellemével, még egyszer szemébe kacag a bűnös szeretkezőknek (ezek Héderváry, Szentiványi és Münnich) — és hangos nevetéssel felbred. Megnyugvással konstatálhatjuk ezután, hogy az új Hamlet pályafutása kétségtelenül rövidebb és zavartalanabb volt, mint hirneves elődjéé. (U. i. Mint értesülünk, a miniszterelnököt ma éjszaka rémes kacagás verte fel álmából. A rossz tréfa elkövetőjét még nem sikerült megfelfedezni.)

— (Nem sikerült példa.) Szidja a parasztnyecské az urát.

— Szégyőjje magát kend, részeges ember. Addig iszik mindig, míg el nem dül a sok italtul. Nézze kend az ökröt a vályunál, a csak állat, de mégis tudja, mikor ölég neki.

Visszavág a paraszt:

— Hiszen, ha víz vóna, én is tudnám, mikor ölég.

— (Egy urlovas halála.) A bécsi derbymeeting hatodik napján, június 4-én a Hadsereg-akadályversenyében Heintschel Ferenc utászfőhadnagy, mint annak idején megirtuk, az egyik akadálynál elbukott Vándor nevű lovával és súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlen bukás után a pályaeorvos egy bécsi szanatóriumba szállította a főhadnagyot, hol némi javulás mutatkozott már állapotában, tegnap azonban hirtelen rosszul lett s belső elvérzés következtében meghalt.

— (Viziradás.) Freiwaldauból jelentik: A Biela és Straritz kiiradása folytán jelentékeny árvíz keletkezett. A város nagy részben el van árasztva. Az eső folyton tart. — Bécsből jelentik: Sziléziának több községében előfordult áradások folytán a vasuti közlekedés több vonalon megszakadt.

— (Magyar kivándorlók pusztulása.) Newyorkból érkezett hírek szerint Virginia-államban nagy vasuti szerencsétlenség történt, amelyben sok osztrák és magyar kivándorlott elpusztult. A Newyorkból New-Orleansba indult személyvonatba Charlottenville mellett beleütközött egy tehervonat. A tehervonat lokomotívja teljesen összetört a személyvonat utolsó kocsiját, amelyben ötvenöt magyar és osztrák kivándorlott ült. A lokomotív személyzete elpusztult. A kettéhasított vasuti kocsi romjai közül huszonnégy halottat és husz sulyosan sebesültet húztak ki. Egy utasnak, aki éppen az ablakon nézett ki, az ablak teljesen elvágta a nyakát s feje a sínpar mellett levő árokba gurult. A vonatvezető megőrült, letépte ruháját s a közeli erdőbe rohant.

— (Egy amerikai gyilkos letartóztatása Budapesten.) A rendőrség tegnap letartóztatott egy Danielovszky Ede nevű, budapesti születésű, huszonegy éves nőtlen vasöntő-segédet, akit az amerikai osztrák-magyar konzulátus körözött gyilkosság miatt. Danielovszky Ede négy hónappal ezelőtt ment ki Amerikába, ahol Chikágóban egy fadaragó gyárban kapott alkalmazást. Danielovszkynak nagynénje, Mária, Chikágóban, a 18. streeten lakott és ő is ott vett szállást. Egy napon három dollárt adott át a nagynénjének megőrzés végett. A múlt hónap 29-én visszakövetelte pénzét, de a nagynénje nem tudta átadni neki, mert nem volt aprópénze. Ebből aztán szóvita támadt, ami közben Danielovszkyt mellbe lökte és leköpte a nagynénje. Danielovszkyt nagyon elkésértette nénye bánásmódja s még azon nap estéjén megleste a ház előtt és egy tégladarabbal úgy fejbe vágta, hogy holtan esett össze. Danielovszky nem tudta, hogy meghalt a nagynénje; csak amikor másnap egész nap zárva találta a lakást, rosszat sejtett és megszökött. Baltimoreban a Braudenburg hajóra menekült, ahol mint géptisztító nyert alkalmazást. A hajóval Brémába, innen Budapestre utazott, ahol édesanyjánál, VI. kerület, Levente-utcai lakásán rejtőzött el. A csikágói osztrák-magyar konzulátus azonban értesítette a gyilkosságról a budapesti főkapitányságot, amely kinyomozta és letartóztatta. Tegnap még tagadta Danielovszky a gyilkosságot, ma azonban már beismerte. Azt állítja azonban, hogy nem tudta, hogy a nagynénje meghalt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az országos képzőművészeti tanács Forster Gyula miniszteri tanácsos elnökelete alatt ülést tartott Strobl Alajos tanár szobrászati műtermében, ahol megtekintette Szent István király emlékszóbránának általakított nagy mintáját s ezt némi változtatásokkal elfogadta végleges kivitelre.

* Az Uránia-színház beszámolója. Az Uránia-színház negyedik szezójának eredménye szerint az elmúlt színházi év tíz hónapig tartott. Ez idő alatt 453 előadás volt a színházban, még pedig 285 esti, 56 délutáni és 96 iskolai előadás. Az új darabok közül legtöbb előadást ért az Angol élet, Kvarnero vizein, Délibábok hazája, Egyiptom, A fehér cár birodalma, Háboru, Megváltás. A régebbi darabok közül nagy sikerrel került színre: A tánc, Amerika, A sport, Monte-Karló, Nápoly. — A jövő évben kivált a Keletre kerül sor. Szerbiát Német Péter, Dalmáciát dr. Havass Rezső, Szibériát Csudáky Bertalan a helyszínen tanulmányozták és az Uránia fényképészével szerzik be az eredeti felvételeket.

SPORT.

× Siófoki futtatások. A Balaton partján holnap kezdődik az Urlovas-Szövetkezet kétnapos meetingje, mely az idén sokkal érdekesebbnek ígérkezik, mint azelőtt volt. Az istállók ugyanis az idén jobban érdeklődnek a fürdőhelyek meetingjei iránt, mint eddig, azért sikerültek oly jól a tátrai versenyek s ennek tulajdonítjuk a siófoki nevezések sikerét is. Az első nap főfutama a *Somoogy megyei akadályverseny* lesz, melyben nézetünk szerint *Teraskier*, *Jagelló* és *Tromf* indulhatnak legtöbb kilátással. Az egyes versenyekre jelöltjeink ezek:

- I. Szemérmes — Windfall — Orchidée
- II. Gaudibunda — Hugom — Ikaros
- III. Teraskier — Jagelló — Tromf
- IV. Quitt — Tscherkessin — Illaberek
- V. Portos — Melfitano — Hastreman
- VI. Legenda — Orchidée — Partncrin.

× Úszás. A Magyar Athletikai Klub f. hó 19-én rendezi Budapesten 8 km.-es *Duna bajnokságát*, augusztus 20-án pedig a *Balaton-bajnokságot* Tihany és Balaton-Földvár között. Az elsőre *Augusta* főhercegnő, az utóbbira *Lajos Viktor* főherceg ajánlottak fel értékes tiszteletdíjakat. Részletes feltételek a M. A. K. titkáranál: *Krepelka* Bélánál (Margitsziget, Klubház) kaphatók.

× Kerékpáros-korzó. A «Fővárosi Kerékpár-Egylet» folyó hó 18-án, szombaton este nagy díjkorzót rendez, melynek részleteiről és feltételeiről idejében értesíteni fogja az egyletet. A korzón résztvevők kerékpárjai díjmentesen lesznek diszítve. A Fővárosi Kerékpár-Egylet ezen vállalkozásával egy kis lendületet kíván adni a már-már kihaló kerékpársportnak. Az egylet felhívja a társégeket, hogy minél nagyobb számban jelentkezzenek. A korzó a Gizella-térről indul s az Andrássy-uton át a Városligetig tart.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— A maliciózus tanu. Angliában történt a napokban egy törvényszéki tárgyaláson, hogy az ügyész egy tanut nagyon megkínzott holmi ügyetlen kereszt-kérdésekkel, melyek azonban csekély szellemre mutattak. Nagyon türelmetlen volt már a bíróság s a közönség is; mikor végre az ügyész következő szavakkal fejezte be mondókáját:

— Ön igazán okos ember, ilyen értelmes tanukra volna szüksége a bíróságoknak...

A tanu mélyen meghajtotta magát s nyugodtan válaszolta:

— Nagy örömmel viszonzom az ügyész ur bókáját, ha nem kellene vallomásomra megesküd-nöm.

— Rossz szomszédság — török átok cím alatt folyó hó 8-iki számunkban megjelent közleményünk hiányos volt, amennyiben kimaradt belőle a felperes neve. Az alperesnek, *Boda* Mária urnőnek, hozzánk intézett levelében kifejezett határozott óhajására utólagosan helyreállítottuk, hogy a felperes *Patakly* Endre nyugalmazott honvédezedes volt.

— A sikkasztó közjegyző helyettes. *Pick* Ernőt, a győri sikkasztó közjegyző helyettesét az ottani törvényszék tudvalevőleg vizsgálati fogságra helyezte, Fellebbezés folytán a győri ítélőtábla elé került a határozat, mely tegnap tárgyalta dr. *Pick* Ernő fellebbezését. A királyi tábla a felfolyamodást elutasította és a vizsgálati fogságot fentartotta. A vizsgálat mindkét feljelentés ügyében gyorsan halad előre.

— Elítélt horvát izgató. Zágrábról táviratozzák lapunknak, hogy az ottani törvényszék *Babic* József bölcsészethallgatót, ki *Snapp* lelkész inzuláltta s a bázeli forradalmi kiáltványt terjesztette, három havi szigorú fogságra ítélte. Több izgatót ma szabadlábba helyeztek.

NYILTTÉR.*)

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít **SOLT LAJOS** tanfolyama. Budapest, V., Báthory-utca 20. szám. Fölvétel 12—1-ig.

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

Az aratás. A szünni nem akaró esőzések, most, midőn az aratásnak legjavában kellene folyni, általános lehangoltságot keltenek. Termésünk veszedelemben van és részben vagy egészben megsemmisülhet. Eltekintve ettől a veszedelemtől, amelyre aggódva gondolunk, annyi már eddig is bizonyos, hogy a minőség máris megromlott. A sok dőlő gabona az aratási munkát, ha ugyan rákerülhet a sor, meg fogja kettőzni. Arattatók és arató munkások között emiatt sürűk lesznek a kellemetlen viszályok, melyeket a budapesti központ kiküldöttéi lobbantanak lánggra. Torontálmegye több járásában e hét elején megkezdett sztrájkot folytatják, sőt mindig élesebb lesz a helyzet.

Nagytorak községben lázongnak az aratók, akiket a szociálisták izgattak től s akik közt sok az oláh munkás. A munkások, bár a *Csekonics-uradalomban* a bért fölemelték, újabban tulhajtott követelésekkel lépnek fel. Így holdankint megmunkálás címén két métermáza búzát kérnek és más képtelen követelésekkel állanak elő. Az izgatónak sikerült az aratók legnagyobb részét rávenni, hogy a munkát hagyják abba. A munkások a hatóság közbelépésére is ellenszegültek. **Dániel** főbíró harminc csendőrrrel ment a községbe, ahová utóbb Torontál vármegye alispánjának intézkedésére egy század katonaság is kivonult. A hatóságnak sikerült néhány izgatót kézrekeríteni; ezek ellen a főszolgabíró már ma megindította az eljárást. Sztrájk híre érkezik **Kisjenő**ről is. Gróf **Wenckheim** Frigyes aratói az eddiginél sokkal nagyobb bért követeltek s mivel az uradalom ezt megtagadta, a munkások lázongnak. **Csukay Gyula** főszolgabíró intézkedésére csendőrség ment a helyszínére. Valószínű, hogy a bérharcnak hamarosan vége lesz, mert néhány felbujtót a járás területéről kiutasítottak.

A szőlőmoly pozsonymegyében. A szőlőmoly (cochylis) újabbán Pozsonymegye szőlőterületén sok kárt okoz és a pozsonyi szőlőművelők egyesületének kezdésére statutumot dolgoztak ki a szőlőmoly ellen való védekezés középponti vezetése és a védekezés kötelezővé tétele iránt. A statutum most van a kormánytól megerősítés végett s ma délelőtt Molecz Dániel képviselő vezetése mellett Broly Tivadar polgármester, Fülöp Jónás szőlőművelő egyesületi elnök és Stelzer Henrik szőlőszeti kísérleti állomási felügyelő küldöttségileg tisztelegtek Darányi Ignác földművelési miniszternél a statutum jóváhagyását és az akcióhoz a miniszter támogatását kérve. A miniszter szívesen látta a deputációt s megígérte a kérelem támogatását.

A szeszértékesítés szervezése. Az O. M. G. E.-ből, illetve a Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesületéből kiindult az a mozgalom, amely az ipari szeszgyárosokkal egyetemben egy magyar szeszértékesítő központ szervezését tervezte, újabb stádiumba jutott. A megállapított egyezményi tervezetet az előkészítő bizottság az összes érdekeltségi tagoknak megküldötte az O. M. G. E. körlevelének kíséretében és országszerte megindult a csatlakozás ehhez a központi szervezethez. Trencsén, Nyitra, Bars, Pozsony, Győr, Veszprém, Fejér vármegyék mezőgazdasági és ipari szeszértékesítők már korábban, a Dunántúli érdekeltség tekintélyes része gróf Széchenyi Géza elnöklete alatt Nagykanizsán, az erdélyi részi vármegyék érdekeltsége Gyulafehérvárott, Segesvárott, Székely-Udvarhelyen, Sepsiszentgyörgyön, Kolozsvárott és Deésen tartott értekezleteket és a csatlakozást és együttműködést kimondotta. Legközelebb Zilahon, Szatmár-Németiben, majd pedig Nyiregyházán tartanak hasonló célú értekezleteket. Az előkészítő bizottság felhívta az érdekelteket, hogy a központi szervezetbe való belépési nyilatkozatokat az O. M. G. E.-hez mielőbb beküldjék, hogy az augusztus 10—15-ére kitűzendő közgyűlésen a bejelentendő 600.000 hektoliter kontingens csoportosítható legyen, ami feltétele a végleges szervezkedésnek.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza elkelt 55,000 mm. 10 fillérrel magasabb áron.

Készárúzet.

Buza:

Tiszavidéki: 100 mm. 82 k. 8.17.5 korona, 140 mm. 81.5 k. 8.12.5 korona, 500 mm. 81 k. és 400 mm. 81 k. 8.15 korona, 300 mm. 81 k. 8.15 korona, 200 mm. 81 k. 8.10 korona, 400 mm. 80.5 k. 8.15 korona, 100 mm. 80.5 k. 8.05 korona, 800 mm. 80 k. és 900 mm. 80 k. 8.15 korona, 120 mm. 80 k. 8.10 korona, 120 mm. 80 k. 8.12.5 korona, 200 mm. 80 k., 200 mm. 81 k. és 100 mm. 80.5 k. 8.05 korona, 300 mm. 80.4 k., 250 mm. 81 k. és 150 mm. 82.5 k. 8.10 korona, 100 mm. 80 k. 8.— korona, 200 mm. 80 k. 8.02.5 korona, 100 mm. 80 k. és 150 mm. 81 k. 8.50 korona, 350 mm. 80 k. 8.02.5 korona, 200 mm. 79.5 k. 7.90 korona, 100 mm. 80 k. 7.95 korona, 2450 mm. 79.2 k. 8.19 korona, 100 mm. 79 k. 7.85 korona, 2600 mm. 76.5 k. 7.85 korona.

Mezőhegyesi: 1000 mm. 80 k. 7.25 korona.

Szarvasi: 4500 mm. 80 k. 8.15 korona.

Hódmezővásárhelyi: 2000 mm. 80.5 k. és 2000 mm. 80 k. 8.10 korona, 4100 mm. 80 k. 8.07.5 korona.

Makói: 3700 mm. 79.5 k. 8.10 korona.

Fejérmegyei: 1300 mm. 78 k. 7.86 korona, 200 mm. 77.5 k. 7.75 korona, 600 mm. 77 k. 7.90 korona.

Pestmegyevidéki: 200 mm. 81.5 k. 80.5 korona, 1100 mm. 80 k. 8.00 korona, 100 mm. 80 k. 7.97 korona, 350 mm. 79 k. 7.90 korona, 200 mm. 77 k. 7.90 korona.

Bajai: 2100 mm. 76 k. 7.67.5 korona.

Bácskai: 1900 mm. 77k. 7.87 korona, 2900 mm. 77 k. 7.85 korona, 300 mm. 77 k. 7.82 korona.

Zentai: 3000 mm. 76 k. 7.87.5

Kulai: 3200 mm. 77 k. 7.87.5 korona.

Becskei: 2000 mm. 78 k. 7.87.5 korona.

Ujvidéki: 1700 mm. 78 k. 7.85 korona.

Felsőmagyarországi: 570 mm. 79 k. 7.77.5 korona, 150 mm. 78 k. 7.77.5 korona, 750 mm. 76 k. 7.57.5 korona.

Tengeri: 300 mm. 6.40 korona.

Érték-tőzsde.

A forgalom ma sem élénkült meg s az irányzat is gyenge maradt, bár újabb árbanatlások ma sem voltak. A járadék-piac tartott maradt.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	659.75	659.50	659.75	—
Magyar hitel	731.—	732.50	730.50	—
4% koronajáradék	99.45	99.45	—	—
Leszámitóbank	450.—	450.—	450.—	—
Jelzálogbank részv.	517.50	517.50	—	—
Rimamurányi	465.50	465.50	—	—
Allamvasut	665.75	664.50	666.75	—
Városi villamos	300.—	300.—	300.—	—
Budapesti Közuti	608.—	608.—	608.—	—
Salgótarjáni	523.—	523.—	—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	659.75	—	—	—
Magyar hitelrészv.	730.50	—	—	—
4% koronajáradék	99.45	—	—	—
Leszámitóbank	450.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	517.50	—	—	—
Rimamurányi	465.50	—	—	—
Allamvasut	665.75	—	—	—
Városi villamos	300.—	—	—	—
Budapesti Közuti	607.50	—	—	—
Salgótarjáni	523.—	—	—	—

REGÉNY-CSARNOK.

Balkáni képek.

Közl: Skender Bég.

(Folytatás.)

Egyszer azonban az utzorosból lódobogás hallatszott; a fiuk figyelmeztettek. Azt hitték, hogy valami lovastiszt jön. Kihúzták hát magukat. Jött is egy tiszt, az öltözékéről könnyű volt felismerni, csak hogy nem volt kard az oldalán. Török tiszt volt, aki valószínűleg kapitulált s szabadon bocsátották. Láttak már a bakák többet is ilyet.

A tiszt nem magányosan jött, mellette, bő köpenye dacára is könnyen fölismerhető, sugártermetű nő lovagolt.

A fiuk összenéztek. Mindnyája szemében megcsillant annak az állatias érzésnek a fénye, ami különösen a paraszt oláhot jellemzi. A másik percben már a sikongó török nő oldalán voltak valamennyien és kezdték leemelni a lóról. A férfi tehetetlen dühében tombolt egy darabig, de egyszerre az egyik baka szabaddá tette a nő arcát, mire a férje — valószínűleg az volt —

lehorgasztotta a fejét és szó nélkül elvágtatott... Hogy mi történt a török asszonnyal? A bakák közt szájról-szájra járt a híre, hogy egy száraparti kis városkába került, amely akkor gőcpontja volt a forgalomnak. De már nem fátyolozta le arcát, hanem ellenkezőleg nagyon is kérkedett szépségével...

Hogy valóságban alapult-e, vagy pedig valamelyik élénk fantáziájú baka agyában szülemlett az egész história, nem tudom; annyi bizonyos, hogy a férj nem tett jelentést az embertelen merényletről, mert ha tett volna, olyan példás büntetésben lett volna részük a benne szereplőknek, ami bizonyára tudomására jutott volna az egész okkupáló seregnek...

A most következő esetnek azonban már tanuja voltam. S éppen innen tudom, hogy milyen szigorúan lojális védelemben részesültek részünkről a török nők s hogyan torolták meg, ha valaki arra ragadtatta magát, hogy nemhogy tiszteletlenül viselkedjék velük szemben, de csak kísérletet is tegyen rá, hogy valamelyiknek az arcát megláthassa.

1879 tavaszán, több hónappal az okkupáció befejezése után, egy élénkebb forgalmu városkában időztem. A lakosság felerészben mohamedánokból, felerészben pedig ó-szerb és görög-katholikusokból állott.

Volt benne egy kisebbszerű laktanya is, ami jelezte, hogy a városkában annak idején török helyőrség volt. Ez a laktanya most üresen állott, mert a jelenlegi helyőrség — egy zászlóalj az osztrák-magyar hadseregből — az egyes lakosoknál volt elszállásolva.

Gyakran érintkeztem a bakákkal s egyik-másik intelligensebb altiszttel óraszámra is eldiskuráltam a messze otthonról; ugyan miről is folytatható volna a beszéd?

Egy kora este, rendes gyűlhelyünkön, a görög Mikurosznál fogyasztottuk a rabvallató vörösbort, amit a derék atyafi egy forintért vesztegetett. Az alacsony faalkotmányú tömve volt katonákkal kiknek egy része oláhu, a másik része meg magyarul tárgyalt a napi eseményeket, no meg a rendes témát:

— Meglátsátok, fiuk, közelebről hazamegyünk, itt hagyjuk ezt a görbe országot... szavalt egy öreg baka.

— Mindennap ezt mondog — inceskedett vele a másik.

— Most már bizonyos. A kapitány ur pucérja mondta, hogy a gazdája levelet kapott Bécsből s mikor elolvasta, fűtyülni kezdett utána. Hátt ez jelent valamit komám — erősködött az előbbi.

És úgy látszott, hogy ez a fontos körülmény, hogy a kapitány ur fűtyült, nagy hatást tett a hallgatóságra, mert ezután már nem kételkedett senki az öreg baka szavaiban. Ellenben azt kezdték tárgyalni a fiuk, hogy vajjon hová is megy az ezred Szornigonba, ha kijön Boszniából?...
(Folyt. köv.)

Kivonat a hivatalos lapból.

— július 10.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Resch Rudolfot, Jeszenkovits Józsefet, Czeller Mihályt és Spáth Juliát a dunabogdányi állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónökké, Vass Gizellát a szegvári állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, — az igazságügyminiszter Nuridsán Bogdánt a marosújvári járásbírószághoz segédtelevizetelővé nevezte ki.

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

SZINHÁZAK.

Szombat, 1903. július hó 11-én.

Fővárosi nyári színház.

Éjjeli menedékhely.

Jelenetek 4 felvonásban. Irta Maxim Gorkij. Kezdeté fél 8 órakor.

Schottola Ernő

A rugyantápanyagok meghonosítója
Budapest, VI., Andrássy-ut 2.
Legjobb minőségű gummitömlők kerti fecskendezésre
árjegyzék ingyen.

Sajátkészítményü férfiruha-áruház

férfiszabó LUKÁCS GYULA férfiszabó

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám (az Udvari-kávéház mellett).

Előre haladt idény miatt leszállított árak.

A szabott ár minden darabon látható. A szabott ár minden darabon látható.

Dus választék fiu- és gyermekruhákban, piquet- és szövetmellényekben.

Kívánatra mintákat bérmentve küldök. 102

ŐS-BUDAVÁRA

Nyitva délután 6-tól reggeli 4 óráig.

Ma pénteken, július 10-én **NAGY ELITE-ESTELY**

A nagy variété **BARRISON LONA** meghosszabbított színpadon

Uj! **Sisters PERRY** angol ének- és táncduettisták. Uj! **The Georgia Piccanninies**, a valódi amerikai ütlevényes élet bemutatása 12 néprajzi, a kik eltáncolják az igazi cake-walk-táncot.

As-tley-csoport, átváltozó zeneexcentrikusok, **Budh. Snyder**, **Waly Wallburg**, a **8 Leopold**, **Miss Ravensberg** föllépése betevésége után, **FOLIES COMIQUES**, új német bohózat: **Die Frau mit der Maske**, magyar bohózat: **Egy ősbudavári éj következményei**. — A variété a nagyszabású program miatt est 10 óráig kezdődik.

Belépődíj 1 korona. — Tízsdái jegyek 40 fillér ráfizetéssel érvényesek.

Fellner Ármin

bejegyzett cég (10 évi főnnállás), Bpest, Vörösmarty-utca 40., fizetéképtelen kereskedők kiegyeztetéséhez közölnek, kutatásokat és megfigyeléseket elfogadnak és ezeket gyorsan és legszigorubb titoktartás mellett keresztülvizsik. Bármily helyről megbízható információkkal szolgálnak, jutányos díjjal. 39

Hirdetéseket

felvesz a

„Magyarság”

kiadóhivatala

Szentkirályi-u. 28.

és fiók-kiadóhivatala

VIII., Kerepesi-ut 29. sz.

HATSCHEK ARTHUR

Budapest, IV. kerület, Muzeum-körút 21. sz.

látszerészeti és fényképezőgépek és kellékek szaküzlete.

Különlegességekben dus választék jutányos árak mellett.

E lap olvasói 10% árkedvezményben részesülnek.

SCHMIDT M.

szíjgyáró, nyerges és bőrdandós

Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.

Kocsizó- és lovagló-szerszámok.

97 Mindennemű utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

500 forintot fizetnek annak, ki **Bartilla fogvizének** használatát mellett — ívege 36 kr. — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök. (Csomagolásért külön 10 krajcár.)

BARTILLA WINKLER ED.

Wien, 19/1., Sommergasse 1. Főraktár Budapest: Török J. Király-u. 12., Andrassy-ut 29., Dr. Egger Váci-körút 17. Csakis Bartilla fogviz kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik. 9

ZISKA J. utóda

Rostély György

mérleggyáros iroda és raktár

Budapest, Eötvös-u. 51.

Ajánlja a legmegbízhatóbb gabnaminőségű, tiz és százados **marhamérlegeit**. A budapesti értéktőzsde szállítója. Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Rendkívül érdekes dráma

A LELKIISMERET

irta

Paul Anthelme.

Diszes kiadás 10 képpel igen finom papiroson.

Ára 2 korona. Ára 2 korona.

= A „Magyarság” olvasóinak 25% kedvezmény. =

A dráma főhőse egy falusi plébános, ki a gyónási titok áldozata.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Sorsjegyek, 110

melyek máshol el vannak zálogosítva, saját pénzemmel váltom ki és azokra sokkal magasabb kölcsönt adok olcsó kamat mellett. — A kölcsönösszeg tetszés szerinti részletben törleszhető.

FLEISSIG SÁNDOR

BANKHÁZ, Budapest, Erzsébet-körút 2.

Minden szó 3 fill. Vastagabb betűből 5 fill. APRÓ HIRDETÉSEK A legkisebb hirdetés ára: 30 fillér.

A Magyarság minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésködésekre ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszbélyeget beküldi. Ha valaki körülményesebb érteztést kíván, a szükséges válaszbélyegen felül még 40 fillér küldendő.

Nyári üdülés
céljából 3-4 fű teljes el-látásra elfogadtatik jutányos fizetés mellett. — Némédy Imre postamester-nél, Domony (Pestmegye).

Hivatalsszolgá
járásbírószághoz, a törvény-szerű illetményekkel felvé-tetik. Határidő: aug. 1. Cim a kiadóhivatalban. 1912

Iskolasszolgá
állami gymnáziumhoz fel-vétetik. Évi fizetés 500 kor. szabad lakás. — Határidő: aug. 2. Cim a kiadóhivatal-ban. 1910

Művészies munka!
KLEIN ADOLF
férfi-szabó üzletében
Budapest, VI., Dessewffy-u. 23.
„Munkácsi”-hoz.
Készít mérték szerint öl-tőnyt vagy felöltőt 15 frittól feljebb gyapjuszövet mara-dékból. Vidéki megrendelé-sek pontosan teljesítetnek. Kívánatra mintákat küldök. Akadémiai szabászat szerint. Több évi tapasztalatomat Neuländer Testvérek és Wel-ner és Grünbaum cs. és kir. udv. szabóknál szereztem.

Járásbírószági
írnok, a törvényszerű illet-ményekkel felvétetik. Határ-idő: aug. 1. Cim a kiadó-hivatalban. 1911

Pályázat.
800 kor. segéydíjjal java-dalmazott adóhivatali gya-kornoki állás betöltendő. — Határidő: jul. 18. Cim a ki-adóhivatalban. 1915

WEISZ JÓNÁS
órász- és ókszer-üzlet
Budapest, VI., Váci-körút 53.
Olcsó jó és pontos kiszol-gálás. Három évi jótáhiás. Nagy választék inga-, zseb-és fali-órákban. Javítások házból és házhoz szállítat-nak.

DREZSMANN KAROLY
BUDAPEST
borotva homoru-készörülde villanyerővel. — Különleges-ségi üzlet borbély- és fod-rászati-cikkekből. — Nagy raktár angol és svéd borot-vákban. — Iroda és forgalmi helyiség: VII., Rottenbiller-utca 6/a. (Munkás-u. sarok).

Posta
és távirtda szolgák vidéken felvétetnek. Évi fizetés 600 korona, szabályszerű lakás-pénz és ruházat. Határidő: aug. 15. Cim a kiadóhivatal-ban. 1914

Bloch S.
okl. tan- és gyakorló köny-velő, Erzsébet-körút 58, ki-képez felnőtteket a magas m. kir. miniszterium enge-délye alapján az egyszerű és kettős könyvvitelben, ke-reskedelmi levelezés, szép és helyesírásban, valamint a magyar és német nyelv-ben. Hölgyeknek külön ok-tatás. Vidékiek levélbelileg sajtáthathják el a könyv-vitelt.

Sattlermester
kerestetik, ki egyszersmind kocsifényező-, kárpitos-, szíjgyáró-munkát érti. Csakis olyanok folyamodja-nak, kik már hasonló minő-ségben valamely uradalom-ban működtek. Fizetés meg-egyezés szerint. Folyamod-ványok bizonyítvány-másol-atokkal, melyek vissza nem küldetnek, a kiadóhivatal-ban megtudható címre kül-dendők. 1891

Több pénzügyöri
vigyázó 1 korona 80 fillér napi zsolddal, 50 fillér havi számla- és mosáspénzzel, 100 kor. évi ruhaátalány-nyal, természetbeni lakás és ágynemű, valamint sza-bályszerű mellékletm-nyekkel javadalmazva, fel-vétetik. Határidő: aug. 10. Cim a kiadóhivatalban. 1901

Országos
középiszkolai tanáregyesület közlönye, 32 évről kemény-kötésben, jutányos áron megkapható. Becsek Sán-dor ny. főgym. tanárnál, Szatmáron.

Utmester
évi 800 kor. fizetéssel, 100 kor. lakbérrel és 39-3 kiló-méter után kilométerenkint 6 korona 60 fillér utazási átalánnyal javadalmazva, felvétetik. — Határidő: ju-lius 29. Cim a kiadóhiva-talban. (1908)

FISCHER MÓR
url és női olpész-üzlete
Budapest, VI., Csengery-u. 72.
Megrendelések pontosan és a legizlésesebb kivitelben eszközöltetnek. Orihopéd-műcipőket a legjutányosabb áron készítenek.

Hivatalsszolgá
járásbírószághoz felvétetik a törvényszerű illetmények-kei. Határidő: július 20. — Cim a kiadóhivatalban. 1903

1 forint
heti részletre elegáns férfi-ruhák mérték szerint olcsó áron kaphatók. Weisz Jakab József-körút 31/a.

Hivatalsszolgá
pénzügyigazgatóság-hoz. 500 korona fizetéssel és szabályszerű lakpénzzel fel-vétetik. Határidő: szept. 20. Cim a kiadóhivatalban. 1913